

Sreda, 15. februar 2006.

Svedok Branko Kostić

Svedok Marko Atlagić

Otvorena sednica

Optuženi pristupio Sudu

Početak u 9.05 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, izvolite, nastavite. I molim vas da budete što možete kraći. Imajte na umu da ne morate da postavite pitanje u vezi sa svakom temom koja je pokrenuta u unakrsnom ispitivanju. Ograničite se na ona pitanja za koja mislite da je potrebno za rehabilitovanje vašeg svedoka.

DODATNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Profesore Kostiću, u vezi sa ovim tvrdnjama koja je gospođa Uerc-Reclaf (Uertz-Retzlaff) iznela u vezi sa mojim otvorenim pismom Milanu Babiću, koje ona naziva mojom izjavom i tako dalje, može da je nazove kako hoće, da li imate pred sobom ovo pismo? To je dokazni predmet 352, tabulator 79. To je naslovna strana politike.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Imam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas pročitajte od početka ovaj prvi deo, pa ćemo onda preći na još neke.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Otvoreno pismo Slobodana Miloševića Milanu Babiću. Narod ne treba da podnosi žrtve zbog samoljublja nijednog političara ..."

prevodioci: Prevodioci vas mole da čitate polako, jer nemaju tekst. Hvala.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: U redu. "Odbacivanje daljeg mirnog toka rešavanja krize znači opredeljenje za nastavak rata u času kada za rat prestaju

razlozi. To što Srbija pruža svestranu i nesebičnu pomoć Krajini, ne znači da ste dobili pravo da odlučujete o životima njenih građana ... “

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, to vi čitate sad ove ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Podnaslove ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naglaske u podnaslovu, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E ja vas molim da to, jednostavno da ne gubimo vreme na tome, nego samo originalni tekst pisma, mada je i to iz originalnog teksta pisma, ali ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: “Smatram se obaveznim i odgovornim da izrazim neslaganje sa vašim stavom da ne želite zaštitu teritorija Krajine od strane mirovnih snaga Ujedinjenih nacija (United Nations) na osnovu plana Sajrunsa Vensa (Cyrus Vance). Odbacivanje zaštite ... “

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, kuda vodi ovo čitanje pisma i koliko želite da se pročita iz ovog pisma? Zašto jednostavno ne postavite pitanje svedoku?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, ja želim da ...

SUDIJA ROBINSON: To je već uvedeno u spis.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, ja želim da postavim pitanje koje se odnosi na tvrdnju kako dovodim u pitanje krajinsko rukovodstvo i sve to tamo što je iznela gospođa Uerc-Reclaf pozivajući se na knjigu Borisava Jovića, što se iz ovog pisma jasno vidi da nije tačno. Molim vas, evo pročitajte pretposlednji pasus u pismu. “Budući da je postalo ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: “Budući da je postalo očigledno da već duže vreme kod građana Krajine stvarate predstavu kako se u svojim odlukama i stavovima dogovarate sa rukovodstvom Srbije, želim da građani Krajine znaju da to nije tačno”.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li je to bila profesore Kostiću praksa da se tamo pronosi stalno i uvek, a i ovde, kao što vidimo se to može sresti, da što se tamo radi, to se dogovara sa Beogradom?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Tačno je to. To sam ja kazao i u unakrsnom ispitivanju i u onom djelu gdje je, ovaj, prikazan moj govor i moje obraćanje građanima u Glini da smo došli i pored ostalog, sa namjerom da taj narod razuvjerimo da to što se tamo protura jednostavno nije tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je to bila stalna praksa da se ono, a vidimo je i ovde, što god se dešava tamo, pripisuje Srbiji?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Tačno je. A ja sam već i kod glavnog ispitivanja kazao da je potpuno pogrešno uvjerenje, bez obrira na to što ste imali najveći politički autoritet i politički uticaj na teritoriji Srbije i na teritoriji Crne Gore, da je potpuno pogrešna predstava koje se stekla u domaćoj i međunarodnoj javnosti da ste imali nesporan autoritet i potpun i uticaj kontrolu nad rukovodstvom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, šta piše dalje? "Iako ste me lično obavestili da ćete oduku Predsedništva u vezi sa dolaskom UN snaga u celini prihvatiti", je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja ne čujem, ne čujem praktično ništa. Samo prevod neki na francuskom ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nešto su se pomešali kanali ...

SUDIJA ROBINSON: Molim vas ponovite gospodine Miloševiću. Ponovite, molim vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas pogledajte u posljednjem pasusu šta kaže? "Iako ste me lično obavestili". Da li ste našli to? "Da ćete oduku Predsedništva", Predsedništvo SFRJ.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jesam. "Iako ste me lično obavestili da ćete oduku Predsedništva u vezi sa dolaskom snaga Ujedinjenih nacija u celini prihvatiti, vašim ponašanjem oglušili ste se o izričite stavove Predsedništva Jugoslavije i rukovodstva Srbije i to ne jednom, dajući sebi pravo da donosite odluke čiji račun, nažalost, u krvi treba da plaća čitav srpski narod."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, u vezi onoga šta je gospođa Uerc-Reclaf rekla o tom odnosu u toj mojoj, kako je ona nazvala, izjavi, pozivajući se na knjigu Jovića da se Krajini ukida podrška, pomoć i prestaju odnosi, šta piše u mom pismu na kraju? "Pomoć Srbije ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Pomoć Srbije narodu Krajine neće ni u miru biti dovedena u pitanje, ali građani Krajine treba da znaju da ste svojim postupcima izgubili svako naše poverenje i da ubuduće sa odnosima sa vlastima Republike Srbije moraju delegirati ljude kojima će narodni interes biti iznad ličnog političkog pestiža."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ko je ovde u mom pismu izgubio naše poverenje? Da li ljudi u Krajini, da li rukovodstvo Krajine ili Milan Babić?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Isključivo Milan Babić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se ovde traži bilo kakva smena tamo, osim što kažemo da sa njim, kao sa lažovom i nečasnim čovekom nećemo više da imamo posla?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ništa drugo se ne kaže tu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, molim vas ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: On je nas čak javno optuživao da ćemo da ga uhapsimo, da se plaši da, ovaj, kad boravi u Beogradu i tako dalje. A boravio je vrlo često.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, nije on jedini. I Mesic je govorio kako se plašio i Ante Marković je govorio kako se plašio. Nije on jedini. A nikome se ništa nije desilo. Niko im nije čak ni zviždao ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, uzdržite se od komentara. Treba da postavljate pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, u vezi sa tim što je Babić posle toga smenjen, postavljam vam pitanje, ko je smenio Babića? Da li smo ga mi smenili ili ga je smenila Skupština Krajine?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Smijenila ga je Skupština Republike Srpske Krajine. Bilo je inicijativa i prijedloga. Na toj sjednici Skupštine gdje sam ja prisustvovao i gdje je Skupština konačno prihvatila Vensov mirovni plan (Vance Plan), bilo je prijedloga da gospodin Babić na toj Skupštini bude smenjen. Međutim, mi koji smo došli da obrazložimo Vensov plan i da delegate Republike Srpske Krajine ubijedimo da treba taj mirovni plan prihvatiti, sugerirali smo da ne rade to na toj sjednici, utoliko prije što

gospodin Babić toj sjednici nije prisustvovao. Oni su to uradili na jednoj kasnijoj sjednici, kada su bili sami.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U vezi sa tvrdnjom kada se gospođa Uerc-Reclaf pozvala na knjigu Bore Jovića, pročitala je tamo da sam ja upravljao pregovorima o Vensovom planu, da li se sećate da li je Vens i njegovi saradnici, da li su razgovarali sa rukovodstvom Crne Gore?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Razgovarali su sa rukovodstvom Crne Gore u vili na Gorici u Pogorici ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: I ja sam prisustvovao tim razgovorima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači razgovarali su sa rukovodstvom Crne Gore?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razgovarali su sa mnom ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sa rukovodstvom Srbije. Razgovarali su sa rukovodstvom Krajine. Da li se toga sećate?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jesu, jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razgovarali su sa vama?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I razgovarali su sa ...

prevodioci: Prevodioci mole da pravite pauzu između pitanja i odgovora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razgovarali su i sa Tuđmanom. Dakle, da li je bilo očito iz toga šta oni žele, da li da razgovaraju sa svim faktorima u Jugoslaviji ili da razgovaraju samo sa mnom?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, oni su željeli da razgovaraju sa svima koji mogu imati uticaja na pozitivan odnos i na provođenje mirovnog plana Sajrusa Vensa (Cyrus Vance).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su ikoga iz te, kako bih rekao, kompetentne grupe bitnih činilaca izostavili?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da nisu. Sa nama, sa Predsjedništvom, su najviše razgovarali, jer su bili zainteresovani da kao Vrhovna komanda postupimo u skladu sa planom, a to znači da Jugoslovensku narodnu armiju povučemo sa te teritorije kada Plavi šljemovi (Blue Helmets) dođu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, razgovarali su najviše sa vama, a onda su razgovarali sa rukovodstvom Srbije, Hrvatske, Crne Gore i Krajine?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste. Čak je i gospodin Marak Guldin (Marrac Goulding), čini mi se, dva puta išao u Krajinu da tumači i da razuverava rukovodstvo Republike Srpske Krajine u vezi nekih nedoumica koje su oni imali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vezi sa ovim pitanjem gospođe Uerc-Reclaf da je srpska Skupština odlučivala ko će predstavljati Kosovo i Vojvodinu. Da li je Skupština Srbije uopšte odlučivala o bilo kakvom predstavljanju u Predsedništvu iz Vojvodine?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To ne znam. Ne bih mogao da odgovorim na to pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate u kojim je okolnostima Skupština Srbije preuzela ovlašćenja Skupštine Kosova?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, nisam siguran da mogu i na to pitanje dati ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: ... pravi odgovor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ja vam ga neću sugerirati. Gospođa Uerc-Reclaf je dala izvod iz knjige Momira Bulatovića sa strane 93 iz vremena kada smo raspravljali o novom Ustavu Jugoslavije.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Sjećam se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I citirala ovaj kraj pasusa drugog na 93 strani gde kaže, "Slobodan Milošević je kao i obično vodio glavnu reč". A ovde piše, "Slobodan Milošević je kao i obično vodio glavnu reč ispred druge strane". Koje su to dve strane razgovarale o Ustavu Jugoslavije?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja ne mogu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, je li su razgovarale Srbija i Crna Gora?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: ... tumačiti to što piše u Momirovoj knjizi, ali mogu da potvrdim da smo nas nekolicina najodgovornijih iz Srbije i najodgovorniji iz Crne Gore, uključujući i Jovića kao člana Predsjedništva iz Srbije i mene kao člana Predsjedništva iz Crne Gore, učestvovali u razgovorima jedanput u Beogradu i jedanput u vili Gorica ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: ... gdje smo konačno postigli dogovor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li su te dve strane Srbija i Crna Gora?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A on ovde kaže, "Slobodan Milošević je vodio glavnu reč ispred druge strane". Koja je to druga strana? Pa, je li to Srbija?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Trebalo bi da je Srbija. Vjerovatno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko bi drugo trebao da vodi pregovore u ime Srbije sa Crnom Gorom o ustavu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, normalno je da to ustavno vama pripada. On je vodio glavnu riječ u ime Crne Gore isto tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle i on je vodio glavnu reč, od one druge strane?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jer on je bio predsjednik Predsjedništva Crne Gore.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda je ovde nekakvo bilo objašnjenje kako smo razgovarali u vašoj vili na Dedinju ili u ne znam čijoj vili na Dedinju, ja to ovde nisam zapisao, pre nekoliko je dana bilo, pa smo izašli da

razgovaramo u vrt zato što je konobar bio prisutan tamo što je posluživao. Da li se sećate toga što je objašnjavala ovde gospođa Uerc-Reclaf?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, sjećam se toga, a sjećam se da sam to pročitao, ovaj i u Jovićevoj knjizi. Ja sam samo, nijesam stigao da kažem, nikada vi i gospodin Jović kod mene, tamo gdje sam ja stanovao, nijeste došli. Vi ste samo jedanput kod mene došli sa nekim čovjekom iz uprave zgrada, mjesec dana prije nego što sam se povukao iz Beograda i pitali me da li bi mi smetalo, ukoliko bih se preselio u neku drugu vilu, isto tu na Dedinju, jer je tu trebala neka adaptacija, nešto da se radi. I ja sam, naravno, to prihvatio, jer sam i u toj vili gdje sam bio imao jedan apartman, kao što su ga imali i Mesić i Drnovšek i Tupurkovski i tako dalje. Samo što su se oni već povukli bili, pa je ta vila ostala bila prazna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle nikad nismo bili kod vas u poseti?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nikad vas dvojica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kako vam se čini ova konstrukcija, da izađemo u vrt da razgovaramo zato što je u vili kenler koji služi kafu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, moram reći da je to jako ubjedljivo, kao što je i Momir Bulatović u svojoj knjizi vrlo ubedljivo kazao da smo na Batajnici pili zajedno kafu, a nijesmo se vidjeli uopšte toga dana kada smo išli za Hag (The Hague). Vrlo, vrlo ubedljivo, moram reći. Ali gospodin Jović je zalazio verovatno u te vile dosta često, tako da mu nije bilo teško dočarati atmosferu. A sa kojom namjerom je to uradio, ja ne znam. Da li da naškodi vama ili meni, ne znam zaista.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Kostiću, vi ste ovde vrlo jasno rekli da ste se povukli iz političkog života u junu kada vam je prestala funkcija i kad je celom Predsedništvu prestala funkcija, kada je izabran predsednik SRJ.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, molim vas, objasnite, posle šest meseci, u decembru 1992. godine vi ste prihvatili kandidaturu za

predsjednika Crne Gore. Zašto ste ipak u decembru, dakle, 1992. godine prihvatili kandidaturu za predsjednika Crne Gore?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, još dok sam bio u Beogradu na funkciji, a i za tih pet, šest mjeseci od kada sam se povukao iz političkog života, ovaj, odnosi između rukovodstva Srbije i rukovodstva Crne Gore, ovaj, su bivali sve zaoštreniji. I ja se nisam plašio da će Srbija napasti Crnu Goru, ali sam se zaista plašio da u Crnoj Gori može doći do međusobnih sukoba. Pošto sam se ja odlučio da se povučem iz političkog života, dvije godine sam bio predsjednik Crne Gore, tri godine sam bio prije toga potpredsjednik Vlade Crne Gore i godinu dana potpredsjednik Jugoslavije, osjetio sam moralnu obavezu da građanima Crne Gore kažem i da im skrenem pažnju da ih to aktuelno rukovodstvo crnogorsko, koje je bilo tada, koje je praktično i danas, vodi u otvoreni separatizam, samo da to rade prikriveno, ispod žita, jer ne bi smjeli to da rade javno, znajući da ne bi imali podršku naroda za to. A jedina šansa da dođem do medija bila je ta kandidatura za predsjednika. I mene su prijedložile dvije mjesne zajednice iz mog zavičaja, iz Rvaša, iz Rijeke Crnojevića i ja sam tu kandidaturu prihvatio, a prije nego što su i bili rezultati, saopštio sam da ne očekujem izbornu pobjedu, ali da sam svoju građansku dužnost, u smislu upozorenja građana Crne Gore, kuda ga to rukovodstvo vodi, ovaj, time izvršio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala vam. Sasvim je dovoljan odgovor. Još samo jedan kratak, još jedno kratko pitanje sa tom tvrdnjom. Da li sam ja vas predlagao? Vi ste sad rekli, predložile su vas mesne zajednice iz vašeg kraja i tako, da li sam ja imao neku ulogu u vašem predlaganju i kandidovanju za predsjednika Crne Gore?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nikad i nikakvu ulogu, gospodine Miloševiću, niti sam se sa vama čuo ni telefonom. A gospodin Jović me je jedanput zvao telefonom, pa mi je rekao, "Branko povuci se, nemaš ti šanse da dobiješ" i ja sam ovo što sam sada rekao pred ovim Sudom, gospodinu Joviću tada telefonom kazao, da se ne borim za funkciju koju sam već obavljao dvije godine, da mi je to bila jedina šansa da građane Crne Gore upozorim kuda ih ovo rukovodstvo vodi. A oni su, to je poznato, oni su praktično sve što smo dogovorili oko ustavnih osnova, oko funkcija koje bi trebalo da budu jedinstvene na nivou zajedničke države, kasnije manipulacijama unutar Crne Gore umjesto jedinstveno, pretvorili u zajedničko, pa je tako došla i zajednička Vrhovna komanda, i zajednička diplomatska služba i mogućnost da svaka republika ima, ovaj, svoja diplomatska predstavništva. Gospodin

Bulatović je tada čak prijedlagao da predsjednici te nove države, ovaj, svakih šest mjeseci se smjenjuju i preuzimaju funkciju, ovaj, predsjednici republika da preuzimaju tu funkciju. Dakle, jedna potpuno hibridna tvorevina koja ne bi imala šanse da živi. Ja sam živio ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Odgovorili ste na pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospođa Uerc-Reclaf se relativno dugo zadržala na vašem razgovoru sa ministrom soljnih poslova, to je ovaj u tabulatoru 1. Molim vas da ga uzmete pred sebe. Ona je citirala neke delove.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Imam to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte na strani 14 šta vi kažete? Na dnu strane 14, poslednji pasus: "Međutim sada nam je najkrupniji problem". Šta piše ovde?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Samo da nađem stranu 14. Našao sam.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, dozvolite Pretresnom veću da to nađe. Trebalo je da nam kažete koja je to strana u verziji na engleskom jeziku. Koja je strana u verziji na engleskom, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U ovom bajnderu nemam englesku verziju. Imam, imam. Da. Sad ću da nađem. To vam je na strani 8, treći pasus, odnosno drugi, ako se ne računa preneti pasus. A ovde kaže, "međutim, sad nam je najkrupniji problem". Šta piše ovde, gospodine Kostiću, na strani 14?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Međutim, sada nam je najkrupniji problem Bosna i Hercegovina. U Bosni i Hercegovini prema Ustavu Jugoslavije i prema Ustavu Bosne i Hercegovine imamo tri konstitutivna naroda. Muslimani su najbrojniji i oni čine oko 44 do 46 odsto stanovništva. Srbi čine 32 odsto i imaju oko 64 odsto teritorije. Hrvati čine 18 odsto stanovništva. Prema Ustavu Bosne i Hercegovine koji je sada na snazi, sva ta tri naroda imaju jednaka prava, bez obzira na to koliko je koji broj."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. I onda vas on pita: "Ko su Muslimani?".

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I vi onda kažete da su to u 95 posto ili 98 odsto islamizirani Srbi..

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koji su primili islam i tako dalje.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda vam je gospođa Uerc-Reclaf citirala sledeći pasus, tri pasusa dole, gde vi govorite "da u 105 opština oni žive izmešani i zajedno".

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da, od 110 ukupno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to bio jedan od ključnih argumenata zbog koga govorite da moraju narodi da se dogovore?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Upravo tako, jer je u ovakvom izmješanom stanovništvu po nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti praktično nemoguće, ovaj, vršiti nekakve podjele i nekakva razgraničenja. I zato smo mi stalno insistirali na dogovoru rukovodstava i mi i ja lično, stalno insistirali na tome da Bosna ostane jedinstvena, cjelovita i kao takva da uđe u sastav skraćene Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E pa, sad sledeće. Na strani 16 vi kažete, "na žalost" i to je citirala takođe delimično iz ovog stenograma gospođa Uerc-Reclaf, "na žalost, Evropska zajednica (European Community) i gospodin Badinter (Robert Badinter) kao predsednik, sugerirali su sprovođenje građanskog referenduma, to znači primena principa majorizacije ... "

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Narušavanje principa jednakog prava sva tri naroda po važećem ustavu."

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta kažete, "ukoliko bi Evropska zajednica dalje nastavila takvu politiku ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "To vodi direktno u ratni sukob u Bosni".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dalje šta piše?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: “Prema tome, ideja o međunarodnom priznanju samostalne i nezavisne Bosne i Hercegovine vodi direktno u ratni požar nesagledivih razmera.”

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se to tako i desilo?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Upravo se tako i desilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate šta su Karington (Peter Carrington), Sajrus Vens i drugi izjavljivali o tim prevremenim priznanjima kako su ona uticala na ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, oni su u više navrata i gospodin Karington i gospodin Sajrus Vens i gospodin lord Oven (David Owen), oni su u nekoliko navrata ponavljali da je privremeno priznavanje, ovaj, samostalnosti i Slovenije i Hrvatske, a posebno Bosne i Hercegovine, ovaj, vodilo u sve veće ratne sukobe, u sve veći ratni požar i da je napuštanje ideje o cjelokupnom i sveobuhvatnom političkom rješenju jugoslovenske krize, ovaj, bilo katastrofalno, ovaj, za sve narode na prostoru bivše Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad molim vas nađite stranu 18.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Našao sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Treći pasus odozdo. Šta vi kažete?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: “Za nas je prihvatljivo svako rješenje koje se pojavi kao rezultat i saglasnost svakog naroda u Bosni i Hercegovini. Svaki pokušaj da dva naroda trećem narodu nameće svoju volju očigledno vodi u sukob.” I mislim da je to do kraja u skladu sa onim odredbama Ustava Bosne i Hercegovine koje sam na kraju unakrsnog ispitivanja, ovaj, ovde predočio gospodi iz Pretresnog vijeća.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi govorite, pošto vam je gospođa Uerc-Reclaf govorila da vi ovde pominjete na neki način ideje koje bi bile podela Bosne ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na šta ste vi odgovorili, ja neću da vas vraćam na te odgovore, ali pogledajte malo gore. To je drugi pasus u ovom vašem ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: “Ali, u slučaju kantonizacije vjerovatno bi Srbi i Muslimani mogli napraviti podjelu, ako je u pitanju Sarajevo, jer kantonizacija bi pošla od principa etničke većine na određenom području. Kantonizacija podrazumjeva jednu podjelu Bosne i Hercegovine koja bi omogućila Hrvatima i Srbima veze i povezivanje sa matičnim državama, Hrvatskom i Srbijom, odnosno Jugoslavijom.”

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, da li je upravo Kutiljerov plan (Cutilero Plan) bio plan koji je sugerirao kantonizaciju?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam u odgovoru na unakrsno ispitivanje upravo kazao da je na tim principima, ovaj, bio Kutiljerov plan, pa da se na određen način na tim principima zasniva i Dejtonski sporazum (Dayton Accord) koji je, ovaj, konačno doveo do prekida rata u Bosni, uključujući čak i određene specifične veze Republike Srpske sa Srbijom, odnosno Saveznim Republikom Jugoslavijom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I samo pogledajte na strani 19 ovaj veliki pasus. Šta kaže?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: “Mi mislimo da je danas na sceni jedan ekstremni islamski fundamentalizam u ovom krilu muslimanske stranke. Nezavisnost Bosne i Hercegovine, to je pokušaj da se formira prva islamska država u Evropi (Europe). Mislimo da kada bi vođe muslimanskog naroda zaista štatile interes svog naroda, oni bi onda sami trebalo da se zalažu za očuvanje Jugoslavije, jer pored Srba, Muslimani su narod koji je najviše razasut po Jugoslaviji i kao što Srbi normalno žele da žive i ostanu u jednoj državi, normalno je da i Muslimani žele da žive u jednoj državi, jer Muslimani ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne morate dalje. Objašnjavate gde ih sve ima i tako dalje.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete da aktuelne vođe ne vode računa o interesu naroda, već je na sceni ekstremni islamski fundamentalizam. Da li to što ste vi tu rekli korespondira i sa onim što je govorio njihov lider Adil Zulfikarpašić i u onom svom intervjuu koji smo ovde uveli kao dokazni predmet u razgovorima koji su bili dostupni javnosti?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Dakle, vidite ovo što ja razgovaram sa ministrom spoljnjih poslova nama prijateljskog Zimbabvea (Zimbabwe) iz Afrike (Africa), iz daleke Afrike gdje jednostavno nema ni dovoljno ni poznavanja situacije. To se sve dešava 1992. godine, a to što je gospodin Adil Zulfikarpašić pisao i dao opširan intervju, što smo ovde isto tako imali prilike da vidimo, to je dato 1996. godine, 1997. godine. Prema tome, potpuno u cjelini što sam ja ovde govorio i ocjene koje je dao gospodin Adil Zulfikarpašić su potpuno saglasne. I ja sam zato, ne zato što se to slaže, nego što je to jedno razumno razmišljanje, zato sam i kazao da je gospodin Adil Zulfikarpašić jedan od najuglednijih muslimanskih intelektualaca iz Bosne i Hercegovine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Još samo na strani 21, šta vi ovde kažete u ovom trećem pasusu odozdo? "Kad je počela jugoslovenska kriza mi smo u federaciji imali šest najodgovornijih funkcija." Šta piše?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Kad je počela jugoslovenska kriza mi smo u federaciji imali šest najodgovornijih funkcija na kojima su bili ljudi iz Hrvatske, gospodin Mesić, kao predsjednik Predsjedništva, gospodin Marković kao predsjednik vlade, SIV-a, gospodin Lončar kao ministar inostranih poslova" i tako dalje. Pomenuo sam ovde u ovom glavnom ispitivanju, pomenuo sam još i gospodina Zekana i, ovaj, ministra finansija i gospodina, evo sad sam trenutno zaboravio prezime koji je bio ministar za tehnologiju i nauku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Marendić je bio.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Marendić, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Marendić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je za razvoj ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Božidar Merendić, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mnogo je bilo pitanja u vezi sa onim izborom Mesića. Da li je iko ikada osporio pravo Hrvatske da izabere Mesića za člana Predsedništva?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne. Niko nikada ni u jednom trenutku. Niti je osporavao pravo Hrvatskoj da te godine da svoga kandidata za predsjednika ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Samo smo tražili ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li u poslovniku, kad je reč znači o ravnopravnim članovima Predsedništva gde je Mesić nesporno predstavljao Hrvatsku, da li je u poslovniku kada se bira predsednik Predsedništva piše "bira se" ili on automatski stupa po redosledu svoje republike?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, to je jasno određeno. Bira se i svake godine se birao, samo što sam ja objasnio da su ranijih godina svi kandidati za Predsjedništvo iz svih jugoslovenskih republika prolazili kroz sito i kroz kontrolu Predsjedništva Socijalističkog saveza radnog naroda koje je bilo paritetno tjelo i ovaj, svi su prethodno tu saglasnost dobijali, a gospodin Mesić nije kroz to sito prošao, jer se u međuvremenu rasturio Socijalistički savez i to Predsjedništvo Socijalističkog saveza.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospođa Uerc-Reclaf je ovde pustila nekoliko klipova sa onim vašim boravkom u Borovu Selu. Ja ih neću vraćati, jer neću da gubim vreme. Da li je tu u više navrata rečeno, evo ja ovde citiram, jer sam imao pred sobom englesku verziju ovog transkripta onoga što ste vi rekli, vi kažete: "Međutim, i u ovom i u svim drugim slučajevima Savezno izvršno veće mora da bude u potpunosti odgovorno za to, bez obzira na nacionalni sastav stanovništva koga je zadesila nesreća ...

SUDIJA ROBINSON: Koje je vaše pitanje, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I poslednja rečenica u ovom transkriptu je sledeća, kaže: "Naša vojska mora da bude snaga i mora da bude narodna vojska u pravom smislu te reči da će štiti svakog našeg građanina bez obzira na nacionalnost, veru ili opredeljenje". To ste vi rekli tada javno tamo među Srbima, govoreći o tome da će armija i rukovodstvo zaštititi sve ljude?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je bio napadnut u Borovu Selu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, napadnuto je bilo srpsko stanovništvo tamo i ono je činilo najveći broj tamo od tih 8.000 izbeglica tada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi njima koji su napadnuti i koje ste došli da obidete posle svega toga kažete, "štitićemo tako svakoga bez obzira na nacionalnost". Je li to bila suština vaše poruke koju ste tada dali?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To je suština moje poruke. Ona se ponavlja u još par izjava koje je Tužilaštvo ovde pustilo i ja sam zahvalan što su pustili sve to da se čuje. Ne bih ni danas nijednu riječ koju sam tada rekao, promjenio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je to izražavalo stav i politiku tadašnjeg rukovodstva u pogledu nacionalne ravnopravnosti i u pogledu nediskriminacije ljudi?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To je zaista u cjelini odgovorilo stavu svih nas koji smo se zalagali za očuvanje Jugoslavije i za ravnopravan status svih naroda i svih republika koji čine Jugoslaviju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate u vreme posete koliko je već bilo izbeglica iz tih delova u Srbiju?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam to rekao. Oko 8.000 da je izbjeglog stanovništva bilo. Bilo je tu, naravno, među njima i Hrvata koji su isto tako izbjegli u Srbiju, ali pošto je to pretežno teren bio i teritorija sa naseljenim srpskim življem, najveći broj je bio srpskog življa koji je, ovaj, izbjegao bio i najveći broj je tu bilo žena i djece. Zapravo muškarci su ostali bili tamo da pokušaju braniti i kuće i ognjišta tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospođa Uerc-Reclaf je nastojala da pokaže kako su vas napali profesori univerziteta, vaše kolege. Da li se sećate toga?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Sjećam se dobro. I odlično se sjećam tih napada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi sve te napade koji su na vas tada, od reči do reči objavili u svojoj knjizi?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: U ovoj knjizi iz koje je gospođa citirala, sve napade koji su bili na mene sam od riječi do riječi dao, *ad literam* su prepisani. Bila su tu tri uzastopna napisa i u svakom je bilo pretjerivanje da nisu oni mislili da govore o meni kao ličnosti, nego da kritikuju moj politički angažman, ali najvažnije u svemu tome je bilo da svi ti koji su to potpisali nisu činili ni 10 posto ukupnog sastava zaposlenog na Univerzitetu Crne Gore.

Naravno, svi ti koji su to potpisali, bili su i ostali su u opozicionim partijama kao moji politički neistomišljenici, iako ja ni sada ne pripadam nijednoj političkoj partiji, ali i sada žestoko različito razmišljamo i prosuđujemo politički.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da nađem jedan drugi deo na koji se, ovde se govorilo u pitanjima koja vam je postavljala druga strana o mitinzima i vi govorite o organizatorima iz pozadine.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I vama je gospođa Uerc-Reclaf rekla da ste vi tada govorili o izmišljenim događajima, jer je talas izbeglica u uopšte nasilje počelo tek kasnije, a vi govorite u oktobru 1990. godine.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da, pa vjerovatno je ona pomješala, ovaj, polovinom devedesete su praktično direktni napadi na Jugoslovensku narodnu armiju, a sukobi i nesigurnost srpskog stanovništva u Krajinama je počelo mnogo ranije. I nisam izmislio zaista ništa. Bilo je tada masovnih pojava da taj srpski živalj bježi, ovaj, u kasarne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad ste bili u Borovu Selu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To je bila 1991. godine i to je bilo u, ja mislim u junu ili julu. Ne, ja mislim da je bio juni mjesec. Možda ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ovi mitinzi, vi ste rekli da ste išli na mitinge da smirujete. Ko je organizator bio tih mitinga koji su u Crnoj Gori tada organizovani? Ko je bio njihov organizator?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, organizator ovoga koji je gospođa pominjala i citirala, bila je tada Narodna stranka, odnosno na žalost, na žalost, moram reći, moj kolega sa Univerziteta, profesor doktor Novak Kilibarda koji je tada bio lider te partije. Ovaj, u međuvremenu se dosta toga promjenilo u pozitivnom smislu i moram to sa zadovoljstvom da konstatujem kad je u pitanju ta Narodna stranka. Miting u Plavu gdje sam isto tako išao i gasio požar međunacionalnih sukoba, teško je reći ko ga je organizovao, ali je nesporno da je tamo došlo do, ovaj, do međunacionalnih i međuvjerskih podjela. Na jednoj strani su bili Crnogorci i Srbi, a na drugoj strani, ispred zgrade Skupštine Opštine u Plavu bili su Muslimani i Albanci. Samo ih je djelio jedan kordon policajaca i kad sam tamo došao na lice mjesta, ovaj, obavjestili su me da je tamo bilo prekidanja crnogorskog i srpskog kola

od strane Muslimana i Albanaca. A onda prekidanje turskog kola od strane Crnogoraca i Srba i mislim da je čitava ta situacija do te mjere bila ugrišana i zagrišana da je malo trebalo da dođe do krvoprolića tamo i ja sam ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas recite ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ponosan na svoju ulogu tada koju sam odigrao u Plavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je bilo tada? Kakvu ste ulogu odigrali?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, te strasti su do te mjere bile uzavrele da mislim da je, bio gospodin Blagoje Lučić, ako se ne varam, on je bio neki visoki partijski funkcioner tada, ovaj, čitav dan je proveo tamo. Nisu uspjeli ništa da urade i kad sam došao uveče onda sam primjetio da je u samoj zgradi već došlo između samog rukovodstva do podjela na nacionalnoj i vjerskoj osnovi. Počeli su preda mnom tamo jedni druge da hvataju za košulje i za mašne i ovaj, moram reći zaista da u toj situaciji prosto nisam znao šta da uradim. I onda sam vidio da se na to lokalno rukovodstvo nemam šta osloniti, sišao sam dole u jednu grupu građana, tražio da mi daju pet ljudi kojima najviše mogu vjerovati, da ih odaberu. Uradili su to odmah. Odmah sam posle toga prešao kod druge grupe građana. Tražio isto tako od njih pet ljudi kojima najbolje vjeruju i onda smo pošli gore a ovi su mi, i jedni i drugi obećali da će biti mirni i da neće doći do krvoprolića tu. Kad smo se našli gore, zapisao sam njihova imena. Bio je sa mnom tamo gospodin Milan Filipović. On je bio član vlade u ostavci isto tako ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Samo da skratimo stvar profesore Kostiću, da li ste vi podsticali tada strasti i uopšte atmosferu ili ste smirivali? Šta je to? Da li se to može, da li tu ima neke nedoumice šta ste vi, kakvu ulogu odigrali tamo?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, tu ne može biti nikakve nedoumice. Ja sam tada njima rekao i ovima desetorici koje su oni odabrali, a rekao i okupljenom narodu posle sa balkona zgrade da niko njih iz Beograda i niko njih iz Podgorice, odnosno Titograda, jer se tada tako zvao, da im niko ne može donjeti mir i slogu ukoliko oni sami između sebe ne nađu mir i slogu. A koliko god sukoba bi bilo tu, opet bi ostali da žive jedni sa drugima ili jedni uz druge. I mislim da je u tom smislu čitav moj napor bio i ponosan sam i danas na to. I mirno su se razišli poslije toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Postavljeno vam je pitanje u vezi sa Ohridskom inicijativom. To je tabulator 20 u ovim dokumentima, inače dokazni predmet 333. To je sastanak Predsedništva SFRJ sa predsednicima republika. Dakle, šta je ovde bila namera i šta se ovde vidi iz tabulatora 20? Pogledajte drugi pasus: "Moramo stati na put upotrebi sile", je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Samo da nađem. Je li tabulator 20?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Našao sam. "Moramo stati na put upotrebi sile koja je odnela i odnosi ljudske živote, a sve nas udaljava od ostvarivanja vitalnih interesa. Ti interesi su demokratski razvoj, poštovanje individualnih i kolektivnih prava i sloboda građana, njihovo stalno unapređivanje i podizanje kvaliteta života. Ti interesi su puna ravnopravnost i međusobno poštovanje prava naših naroda da samostalno i suvereno odlučuju o svojoj sudbini i o sudbini Jugoslavije. Sloboda komuniciranja i povezivanja sa svetom i dostignućima savremene civilizacije ..."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, jesu li to bile, jesu li to bile poruke Ohridske inicijative i sadržina Ohridske inicijative?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To su bile poruke Ohridske inicijative. Na ovim porukama se praktično temelje i ona četiri osnovna principa koja smo kao Predsjedništvo i to u kompletnom sastavu prihvatili, koje je gospodin Stjepan Mesić, kao predsjednik Predsjedništva uz saglasnost svih nas sedam decembra pročitao na inauguralnoj sjedinici Haške konferencije (International Conference on the Former Yugoslavia).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kako je onda došlo do toga da Mesić napusti tu sedinicu Predsedništva kojom on ustvari predsedava?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Tu sjednicu nije napustio, čini mi se, Mesić, nego je napustio gospodin Tuđman.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači samo Tuđman?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Mislim da je Tuđman samo. Mislim da je Mesić ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A zašto je ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: ... ostao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tuđman napustio sednicu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, to je bilo uveče negdje, 19.00, 20.00. Tuđman je kao navodno dobio obavještenje da se u Hrvatskoj vodi rat, da je došlo do nekih sukoba, da je Jugoslovenska narodna armija, ovaj, napala tamo neko područje. U cjelini bila je više nego jasna stvar da se radilo o insceniranoj informaciji i insceniranom, ovaj, napadu, da bi se našlo opravdanje da se napusti ohridski skup i da se od strane Tuđmana ne prihvati ova Ohridska deklaracija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A, da li je bilo išta u toj Ohridskoj deklaraciji što je bilo za ne prihvatanje?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, očigledno za secesionistička rukovodstva je bilo dosta toga što nije bilo za prihvatanje, ali verovatno nijesu mogli da se eksponiraju i da kažu da je to neprihvatljivo. Međutim, ipak bio je jedan stav koji je bio neprihvatljiv za gospodina Mesića, a to je da se u deklaraciji insistiralo na razoružavanju paravojnih formacija i onda na dezangažovanju praktično i Jugoslovenske narodne armije. A gospodin Mesić i ranije gospodin Tuđman dok je bio, oni su čitavo vrijeme insistirali da se Jugoslovenska narodna armija povuče, što bi očigledno sa tako naraslom silom paravojnih formacija Hrvatske direktno dovelo do ugrožavanja manjinskog srpskog naroda, ovaj i nezaštićenog srpskog naroda na teritoriji Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala vam. Idemo na sledeće pitanje. Ovde vam je predložen jedan "Memorandum of understanding with the monitor mission of 1991" (Memorandum o razumevanju sa posmatračkom misijom 1991). Dat je samo na engleskom jeziku, pošto na drugom nije ni pisan, koliko sam shvatio i to je iz dokumenata Evropske zajednice. Ovde vam je uzeto kao potvrda one tvrdnje da je suspenzija nezavisnosti bila na tri meseca, a ne ono što ste vi objašnjavali. Tačka (b) pod 1 glasi, "vršiti posmatranje suspenzije implementacije deklaracije o nezavisnosti u vremenskom periodu od tri meseca kao što su dogovorile strane domaćini ...

TUŽILAC UERC-RECLAF: To je dokazni predmet 946.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molio bih prevodioce da ponove ono šta sam rekao.

prevodioci: Ako možete da ponovite, molim vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: “Sporazumi koji su postignuti na Brionima, a posebno u vezi sa graničnim režimom i bezbednosti”. Znači oni bi nadgledali suspenziju tromesečnu i posebno u vezi sa graničnim režimom i graničnom bezbednošću. E sad mi recite, da li je Brionska deklaracija mogla na bilo kakav način da bude osnov za tvrdnju da je izvršena suspenzija nekih deklaracija o nezavisnosti?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne. Ja sam to, čini mi se, objasnio u glavnom ispitivanju. Brionska deklaracija ima posebnu odredbu gdje se jedino pominju tri mjeseca vezano za vraćanje stanja na granici, jugoslovenskoj granici na teritoriji Slovenije, ali ta tri ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dakle ta tri meseca, molim vas, da li se ta tri meseca u Brionskoj deklaraciji odnose na bilo koga osim Slovenije?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Samo na Sloveniju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se ta tri meseca odnose na bilo šta osim na granicu Slovenije, odnosno slovenački deo jugoslovenske granice?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Samo na režim na granici, sa sugestijom ili sa očekivanjem da u roku od ta tri mjeseca se dođe do jednog sporazumnog rješenja koje bi bilo bliže rješenjima Evropske zajednice, drugim rječima da JNA tamo verovatno tu ulogu prenese na policijske granične snage.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U vezi sa onom neposrednom ratnom opasnošću neću više da vas zadržavam, da li ste vi videli ovde i odluku, odnosno akt iz “Službenog lista” Jugoslavije koji ste vi potpisali u vezi sa ocenom neposredne ratne opasnosti?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate da ste potpisali takav akt i da je on, da je takva ocena doneta na sednici 1. oktobra?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Takva ocjena je donjeta na sjednici 1. oktobra. A zaista se nijesam, dok to nijesam pogledao nijesam se sjetio da sam potpisivao takav akt i nisam znao da ga je “Službeni list” objavio. Ali, takva je ocjena nesporno donjeta i mislim da je to nešto što mislim toliko jasno da ne treba dokazivati posebno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vezi sa tim što je objavljeno saopštenje u kojem se kaže da je zemlja pred neposrednom ratnom opasnošću i tako dalje, to je tabulator 33 ovde, dokazni predmet, ovaj, tabulator 33 u ovom bajnderu vaših dokaznih predmeta. Da li je, sobzirom na praksu Predsedništva, da li se sećate da li je ikada Predsedništvo objavilo bilo kakvo saopštenje koje pomno nisu pregledali i odobrili u toku sedinice svi članovi Predsedništva?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To pouzdano mogu da tvrdim, a mislim da se i Pretresno vijeće može uvjeriti, mi smo ovdje imali u toku unakrsnog ispitivanja, imali smo tekst stenograma, tekst stenograma sa sjednice od 1. oktobra, sa sjednice Predsjedništva. I iz tog stenograma se na kraju može tačno vidjeti da je vođena rasprava na Predsjedništvu 1. oktobra o svakoj rečenici takoreći i o svakom pasusu, da je tamo naznačeno šta treba izbaciti iz teksta. Nijednu sličnu, da kažem, ocjenu mi nijesmo u "Službenom listu" objavljivali, ali sve što je išlo kao saopštenje za javnost svi članovi Predsjedništva su potpuno analizirali i svi prihvatili na sjednici Predsjedništva. Tamo se isto tako može vidjeti u stenogramu da smo na toj sjednici usvojili, ovaj, šest ili sedam zapisnika sa ranijih sastanaka i sa ranijih sjednica Predsjedništva, dakle što potvrđuje ono što sam inače rekao da smo, ovaj, stenograme autorizovali samo ako su išli na javnu publikaciju, a zapisnike smo prihvatili na sjednicama Predsjedništva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Sada ćemo se nakratko samo zadržati na ovom zapisniku koji vam je predložen od strane druge strane. To je nacrt zapisnika sa 144. sednice održane 3. oktobra i prva tačka dnevnog reda "Dogovor o obezbeđivanju kontinuiteta rada Predsedništva na osnovu ocena Predsedništva SFRJ sa 143. sednice Predsedništva SFRJ od 1. oktobra o postojanju neposredne ratne opasnosti i prelazak na rad Predsedništva u uslovima postojanja neposredne ratne opasnosti". Da li imate pred sobom taj zapisnik?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Koji je to tabulator?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To nije tabulator. To vam je druga strana dala u svom unakrsnom ispitivanju i ovde tvrdila nešto što ja hoću da vas pitam.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nemam to na žalost.

SUDIJA ROBINSON: Da li možete to da identifikujete, gospođo Uerc-Reclaf?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, to je dokazni predmet 328, tabulator 13. To je zapisnik sa sednice od 3. oktobra.

SUDIJA ROBINSON: Da li je to dostavljeno svedoku?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li imate to ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, vi treba da imate kopiju za svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, ja nemam uopšte uslove da napravim kopiju onoga što gospođa Uerc-Reclaf ovde da. Ne znam gde bih je napravio.

SVEDOK KOSTIĆ: Ja sam u toku unakrsnog ispitivanja imao tu kopiju, ali je meni to uzeto poslije što mi je dato. Nemam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. Evo ja ću ovu kopiju kojom ja raspolazem da zamolim da se stavi na grafoskop, pa ću da gledam i sam sa grafoskopa da postavim gospodinu Kostiću samo par pitanja.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, ja mogu da dostavim kopiju svedoku.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, uzalud trošimo vreme zbog načina na koji vi upravljate svojim predmetom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo mi objasnite, gospodine Robinson (Robinson), gde ja to mogu da napravim kopiju i da je dam svedoku iz dokumenta koje gospođa ili druga strana iznese ...

SUDIJA ROBINSON: Ako ste znali da ćete koristiti taj dokument, mogli ste da obavestite službenika za vezu i on bi vam pomogao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, jeste li našli ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Imam.

SUDIJA KVON: Samo bih želeo da pitam Tužilaštvo da li je u mogućnosti da dokument kao što je ovaj koji se nalazi u kompjuterskom sistemu, da li može da ga pokaže svedoku putem sistema *Sanction*?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Samo trenutak. Gospođa Diklić (Diklich) pokušava, ali mi kad god koristimo dokumenta ovde, mi dostavljamo ...

SUDIJA KVON: Svedoku?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Ne samo svedoku, već i gospodinu Miloševiću.

SUDIJA KVON: Ali dokument koji se pokaže svedoku, uzme se od svedoka.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da, to je tačno, ali gospodin Milošević ima taj dokument, a sada ima i svedok.

SUDIJA ROBINSON: Dajte da nastavimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Profesore Kostiću, tačka 1 na drugoj strani. Da li ovde piše, "jednoglasno ocenilo da smo suočeni" i to znači na sednici 1. oktobra Predsedništva od šest članova?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to bila sednica od 1. oktobra?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "I jednoglasno ocenilo da smo suočeni sa neposrednom ratnom opasnošću, sa neposrednom ratnom opasnošću opšteg građanskog rata i da se zemlja nalazi u stanju neposredne ratne opasnosti."

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ispred kakve ratne opasnosti se zemlja nalazila? Šta piše ovde? Opasnost čega?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Opasnost od opšteg građanskog rata na teritoriji. Mi, u to vrijeme praktično je rat već vođen, ovaj, na djelu teritorije Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E pa dobro. I šta u sledećem pasusu piše? Da li kaže da su se stekli uslovi ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Stekli su se uslovi ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Da Predsedništvo SFRJ ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Da Predsjedništvo SFRJ radi i djeluje na način predviđen Ustavom SFRJ u uslovima neposredne ratne opasnosti", jer se mi prije 1. oktobra, mjesec dana puni nismo mogli sastati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I na kraju pasusa šta kaže? "Predsedništvo otklanja mogućnost blokade".

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Ovom odlukom isključeno je". Ne. "Predsedništvo SFRJ uz saglasnost ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne. "Predsedništvo", na kraju drugog pasusa poslednja rečenica, "Predsedništvo SFRJ otklanja", šta piše ovde? Drugi pasus na drugoj strani. Okrenite drugi pasus na drugoj strani.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: A na drugoj strani?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, na drugoj. To je tačka 1. Drugu stranu i citiramo.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Predsjedništvo SFRJ otklanja mogućnost blokade svog rada i preuzima na sebe određene ingerencije Skupštine SFRJ koja se ne može sastati."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi te ingerencije Skupštine SFRJ koristili?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne, ni u jednom elementu, a imali smo pravo da donosimo i uredbе sa zakonskom snagom, jer je skupština isto tako bila blokirana zbog povlačenja poslanika Slovenije i Hrvatske. Međutim mi nijesmo iskoristili nijednu ingerenciju skupštine, a mogli smo kao Predsjedništvo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ovde je poseban predmet interesovanja i pitanja druge strane u unakrsnom ispitivanju bio ovaj pretposlednji pasus na ovoj istoj strani gde se kaže da se svi članovi Predsedništva SFRJ odmah obaveste i pročitajte dalje, "da će Predsedništvo SFRJ za vreme postojanja ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: “Neposredne ratne opasnosti kontinuirano zasjedati u Beogradu u vezi sa čim je neophodno da se članovi Predsjedništva SFRJ nalaze ili po mogućstvu u Beogradu ili na udaljenosti da se može započeti sa radom najduže u roku od dva sata od sazivanja sednice.”

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad mi recite, sad mi recite, molim vas, pošto je druga strana ovde insistirala na tome da vi ovima onemogućavate da dođu, kako su dolazili, evo da oni najudaljeniji, na primer, član Predsedništva iz Slovenije, član Predsedništva iz Makedonije, član Predsedništva iz Hrvatske, član Predsedništva iz Bosne i Hercegovine, kako su oni dolazili redovno na sednice Predsedništva? Kojim prevoznim sredstvom?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, mi smo imali u voznom ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas odgovorite mi kojim prevoznim sredstvom su dolazili? Nemojte šta ste vi imali.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Avionima, avionima sa kojima je Predsedništvo raspolagalo. Avionima se dolazilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Malim avionima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su na sve sednice dolazili tim malim avionima?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ne znam baš da li su na sve sjednice dolazili. Možda su nekad dolazili ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li su ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: I kolima, ali uglavnom su koristili te avione, te avione. To su bili mali ovi putnički avioni sa 12 sjedišta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Koliko iz najdalje prestonice najdalje republike leti taj avion do Beograda?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, najviše jedan sat ja mislim, ne više.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tako je. Jedan sat. Vi ste ovde rekli da mogu da budu negde gde može da se u roku od dva sata započne sa sednicom od kada se zakaže.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ma jeste, gospodine Miloševiću, ali i bez ovih i bez ove ratne opasnosti svi članovi Predsjedništva su dužni bili da budu u Beogradu na svojim radnim mjestima, u svojim kabinetima i imali su smještaj svoj službeni u Beogradu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li ih ova odluka ograničava da čak budu u svojim gradovima, glavnim gradovima svojih republika, a da dođu na vreme na ove sednice?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A, da li je bilo kome od njih pretela neka opasnost prilikom dolaska u Beograd?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Zaista ne. Pa, gospodin Tuđman je nekoliko dana prije dolazio i imao razgovor sa vama i sa Kadijevićem, u Beogradu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Gospodin Mesić u svojoj knjizi priča kako mu je stavljen avion JAT 40 na raspolaganje i da će ga čekati, a opet nije došao. To gospodin Mesić sam piše u svojoj knjizi. Prema tome, više je nego jasno da se radilo o svjesnoj blokadi Predsjedništva kao ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jedine preostale institucije ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, idemo dalje. Imate nacrt sledećeg zapisnika koji vam je ovde dat od strane druge strane sa 145. sednice ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja nemam. Hoćete li mi pomoći?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, očekujem od vas da završite svoje dodatno ispitivanje do kraja ove sednice.

SUDIJA KVON: Ovo je tabulator 11, dokaznog predmeta 328.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li imate, gospodine Kostiću, to pred sobom?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nemam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo, ja ću da vam dam, odnosno mogu da pročitam samo pošto je ovde, ovde se postavilo pitanje da ste vi potpisivali neke ukaze. Jer piše: "Predsednik Predsedništva informisao Predsedništvo o potpisanim ukazima iz oblasti rukovođenja i komandovanja snagama". Dakle, molim vas, da bi otklonili svaku sumnju da raščistimo, šta može da bude predmet ukaza? Da li, odnosno da vas ovako pitam. Da li predmet ukaz može da bude bilo kakva naredba vojsci da izvrši bilo kakvu akciju?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne, nikakva naredba te vrste. Predmet ukaza može da bude opoziv ili postavljanje ambasadora. Predmet ukaza može da bude unapređenje u čin i to najviših vojnih starešina i predmet ukaza mogu biti proizvođenje u čin potporučnika, ovaj, pitomaca koji su završili vojne akademije ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je u vezi sa vojskom i predmet ukaza može da bude i dodela odlikovanja.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: I dodela odlikovanja, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li uopšte postoji i teoretska mogućnost da se ukazom izda neka vojna naredba?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Samo toliko. Neću više da se na tome zadržavam. Gospođa Uerc-Reclaf citirajući stenografske beleške sa 143. sednice od 1. oktobara, citirala zamenika saveznog sekretara za inostrane poslove, i to sa strane 44, to je prevedeno i na engleski. Ona je to dala i u originalu i sa prevodom, gde je rekla, gde je citirala, dakle zamenika ministra inostranih poslova da je održan sastanak vojne organizacije Evropske zajednice i 12 ministara inostranih poslova i onda kaže po citatu Maksića: "Saglasili su se oko sledećeg, da se pozovu u jednoj deklaraciji koju pripremaju sve strane u Jugoslaviji da nakon isteka moratorijuma nastave sa učešćem na Konferenciji o Jugoslaviji u Hagu i da to čine u dobroj nameri, *bona fide*, kako bi se omogućilo da konferencija zaista bude plodna i donese dobre odluke". Dakle, druga strana vam je sugerirala da ste vi tada imali u vidu da će isteći moratorijum o nezavisnosti. Da li ovo što je Maksić rekao na bilo kakav način može da ima u vidu isticanje nekog moratorijuma o nezavisnosti? Ovde kaže: "Saglasili su se oko moratorijuma". Na šta se taj moratorijum odnosio koji je svima vama bio poznat?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, mortorijum se, jasno, odnosio na prekid svih sukoba i dalje održavanje mira, primirija da bi se u mirnim uslovima moglo tražiti političko rješenje, a ne moratorijum na nezavisnost.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ovde vam je druga strana citirala Jovićeve varijante budućnosti Jugoslavije iz nekakvog sastanka sa vama i sa mnom. Da li vi možete da se setite ili bi mogli da procenite da li je to iz dnevnika njegovo razmišljanje, razmišljanje nekoga od nas ili su to razmišljanja svih nas?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam kod unakrsnog ispitivanja stavio rezervu na dosta toga što u Jovićevoj knjizi piše zato što se očigledno iz nekoliko primjera vidi da nije u pitanju dnevnik koji je on uredno vodio, nego je moguće on tome dao oblik dnevnika mnogo kasnije. A što se tiče ovoga, u unakrsnom ispitivanju sam već rekao da je to verovatno njegovo lično razmišljanje, ali da razmišljanje svih nas oko tih varijantnih rješenja se kretalo u prvom redu ka tome da održimo i očuvamo tu skraćenu Jugoslaviju, ovaj, za šta se založila i Konvencija o Jugoslaviji 3. januara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nijesmo očekivali, zaista nijesmo očekivali da će doći do sukoba u Bosni između Muslimana i Srba, sve do zadnjeg trenutka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde vam je predočena jedna deklaracija Evropske unije (European Union), odnosno u to vreme Evropske zajednice o situaciji o Jugoslaviji sa tvrdnjom da je to potvrda kako je Karingtonov plan (Carrington Plan) unapred bio prihvatljiv. Za to je uzet i citat iz knjige Momira Bulatovića, pa ću vam u vezi sa tim, jer je to jako važno pitanje, postaviti nekoliko pitnja. Dakle, na drugoj strani ove deklaracije o situaciji u Jugoslaviji 28. oktobra 1991. godine koja je napravljena u Briselu (Brussels). Ne, to nije, izvinjavam se. Bio je jedan drugi dokument Evropske unije. Samo da ga nađem.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, to bi mogao biti dokazni predmet 812, Konferencija o Jugoslaviji, rezime razvoja. Ja sam to dosta koristila, pa pretpostavljam da gospodin Milošević misli na taj dokument.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam hteo da nađem onaj dokument Evropske unije gde se govori šta je Van den Bruk (Hans van den Broek)

saopštio sa sastanka koji je održan. Imao sam ga ovde, ali pošto je to identično ili slično sa onim što se nalazi u knjizi gospodina Bulatovića, ja ću se poslužiti tom knjigom. Evo molim vas pogledajte ovo, to je strana 65, knjige Momira Bulatovića koja vam je ovde data. Kaže: "Osnov ovog rešenja, pisalo je, predstavljaće nezavisnost onim republikama koje to žele na kraju pregovara koji će se odvijati *bona fide*." Dakle, molim vas, to je, kaže "4. oktobra sa Hansom van den Brukom i lordom Karingtonom predsedavajućim Ministarskog saveta (Council of Ministers)", to nije bio dokument, nego njegova izjava, ali ja neću uopšte da sporim tu izjavu. Dakle, nezavisnost onim republikama koje to žele na kraju pregovora koji će se odvijati *bona fide*. Recite mi, molim vas da li je i u jednom trenutku bilo Predsedništvo SFRJ, bilo Srbija, bilo Crna Gora osporila pravo na samoopredeljenje ijednom narodu i proces osamostaljivanja nezavisnosti bilo koga u Jugoslaviji ko to želi?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne. Ni u jednom trenutku nijesmo to dovodili u pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je naš stav bio da se to dogodi na kraju nekog pregovaračkog procesa koji treba da zaštiti svačija prava?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, naš stav je bio da se u tim dogovorima i traženju rješenja sve opcije imaju ravnopravnu, ovaj, ravnopravno mjesto u svemu tome, da se političkim putem do tih sporazuma i dogovora dođe i ovo na čemu je naša strana koja je zagovarala jugoslovensku opciju insistirala, bilo je na tome, kao što se jednako pravo daje narodima i republikama na otcepljenje, da makar toliko prava imaju i one republike koje žele da nastave da zajedno žive u Jugoslaviji. Sa naše strane onima koji će se otcepiti nikad nije bilo osporeno, a sve ove republike koje su išle na otcepljenje, osporile su pravo nama koji ostajemo u Jugoslaviji, ovaj, da to može naći mjesta u prvom djelu haškog dokumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da ovo razjasnimo, molim vas. Prema tome, ako je Van den Bruk rekao da se treba da traži način, odnosno rešenje, imajući u vidu da će da dođe do nezavisnosti onih republika koje to žele ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, skrećem vam pažnju na ovu rečenicu, "na kraju pregovora", je li ovde piše "na kraju pregovora"?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to isto što smo i mi govorili?
SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Isto to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je iko osporavao, dakle, to?
SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Niko ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niko ...
SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To sam ja već rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, da li je bilo tih pregovora ili su oni prekinuti?
SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, pregovori su prekinuti poslije 5. novembra praktično kad su ove republike koje se otcepljuju odbile ono što je gospodin Karington već bio spreman da uključi u prvo poglavlje haškog dokumenta, a to znači da i republike koje ostaju da nastave da zajedno žive u Jugoslaviji, ovaj, mogu imati isti tretman i jednako pravo kao i ovi koji ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Kostiću, molim vas, da li se moglo posle sastanka ... Kad je bio onaj sastanak u Hagu gde sam ja odbio Karingtonov papir?
SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Bio je 18. oktobra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada?
SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Bio je 18. oktobra 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To je znači tačno dve nedelje posle ovoga, je li tako?
SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E pa, da li je, dakle, pošto se kaže da se sve ovo treba da događa na kraju pregovora koji će se odvijati *bona fide*, mogu da se posle 14 dana konstatuje, Jugoslavija više ne postoji?
SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nije moglo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to moglo da bude to, kraj pregovora *bona fide*?
SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda vam je citirana Smilja Avramov koja tačno kaže u svojoj knjizi, citirajući, ali ja sam dobio samo jednu stranicu njenu, pa se to prekida, na kraju stranice da sam ja rekao i tačno sam tako rekao: “Ponudeni predlog o rešavanju Jugoslovenske krize ne možemo prihvatiti, jer suspenduje važeći ustvni poredak i ukida Jugoslaviju kao državu koja kontinuirano postoji 70 godina. Odluku o ukidanju države ne može doneti jedan međunarodni forum” i tako dalje. Ja sam taj svoj govor priložio ovde gospodine Robinson. Vi to dobro znate i možete ga pročitati i kao međunarodni pravnik ne verujem da možete na to da stavite bilo kakvu primedbu. Dakle, gospodine Kostiću, da li je prva tačka Karingtonovog papira bila da prestaje da postoji Jugoslavija?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li je ovo što se kaže da se postigne nezavisnost na kraju pregovora koji će se odvijati *bona fide* na bilo kakav način ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, gospodine Miloševiću, postavljate sugestivna pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro ...

SUDIJA ROBINSON: Tako da su ti odgovori bezvredni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, valjda nije bezvredno ovo šta se citira iz dokumenata gospodine Robinson, bez obzira da li ...

SUDIJA ROBINSON: Ali mi već imamo te dokumente u dokazu. Ja sam vam već naznačio da očekujem da završite svoje dodatno ispitivanje do kraja ove sednice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Teško mi je da završim na kraju ove sednice, gospodine Robinson, iako se trudim i preskačem mnoga pitanja koja nastojim da svedem na najkraće moguće vreme. Ali sigurno neću završiti do kraja ove sednice, jer sad je kraj ove sednice, koliko vidim. Dakle, samo da zaključimo sa ovim pitanjem. Šta piše ovde? “Nezavisnost onim republikama koje to žele na kraju pregovora koji će se odvijati *bona fide*.” Je

li bilo tih pregovora posle tog 4. oktobra? To je 4. oktobra dokument. Je li bilo pregovora posle 4. oktobra?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Mi smo imali pregovore 18., pa smo imali 5. ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čekajte, čekajte. Ovo je napisano 4. oktobra. Je li pregovora posle 4. oktobra, a do 18. oktobra kada je podnet nacrt da se ukine Jugoslavija? Je li bilo pregovora od 4. do 18. oktobra?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ne bih to mogao da kažem, jer nijesam učestvovao u tome, ali mislim da su bili neki razgovori. Ne znam tačno kada, ali, ovaj, ja nijesam učestvovao ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: U tome i ne mogu da ništa da kažem ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ako ne možete ništa da kažete. A da li je mogao za 14 dana da se održi kraj pregovora i podnese predlog da se ukine Jugoslavija, a osnovu ovoga što piše na kraju, *bona fide*?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam već u unakrsnom ispitivanju i u glavnom ispitivanju kazao da su od tih principa, od traženja političkog rješenja, od jednakog uvažavanja svih opcija i tog *bona fide* postupka odstupili praktično i rukvodstvo Haške konferencije, a i rukvodstva ovih secesionističkih republika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Idemo na sledeće pitanje. Ovde vam je podnet tabulator 2, gde ste vi imali onaj dugi razgovor. Šta je bila, šta je bio vaš cilj sa predstavnicima Republike Srpske Krajine? Samo to kratko recite.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, osnovni cilj nam je bio da rukvodstvo Republike Srpske Krajine ubjedimo i dovedemo do toga da zajedno i saglasno i sa nama svima, ovaj, prihvatimo mirovni Vensov plan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, ajmo da vidimo šta piše na strani 34? Samo to pročitajte da vidimo. To je jedan brzi dijalog ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Branko Kostić: Zašto je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pre, pre toga, završava ovaj vaš, pa je to u kontinuitetu, Paspalj završava. Šta kaže?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: “Sada taj dio naroda koji se drznuo da odbrani prvo sebe ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Polako samo, pošto se sporo prevodi ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: “Sada taj dio naroda koji se drznuo da odbrani prvo sebe, da spasi čast ostatka Jugoslavije, armije, taj narod stavljamo pod patronat Ujedinjenih nacija i na neki način prepuštamo ga sudbini. Šta će svjetske sile odlučiti?”

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači prepušta sudbini, šta će svetske sile odlučiti.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: “Mi smo toga svjesni.”

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To kaže predsednik Skupštine Paspalj, je li tako, Krajine.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi na to?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja kažem na to, “zašto je izbio sukob tamo? Zašto je došlo do ratnog sukoba u Krajini?” Paspalj kaže, “to je svakome jasno”. Branko Kostić, “pitam zašto? Je li zato što je hrvatska vlast pokušala na toj teritoriji da vam nametne svoju vlast? Da li je tako?” Paspalj, “tačno”. Branko Kostić, “vi ste ustali i organizovali da se od toga odbranite”. Paspalj, “mi smo se odbranili”. Branko Kostić, “vi ste se odbranili”.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sada, šta ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, vreme je za pauzu. Napravićemo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Kostiću, gledali smo ovu stranu 34 stenograma i vi postavljate pitanje zašto je došlo do ratnog sukoba u Krajini. Je li zato što je hrvatska vlast pokušala u Krajini da vam se nametne,

je li tako? Tačno. Vi ste ustali i organizovali da se od toga odbranite, vi kažete. On kaže, "mi smo se odbranili". Dakle, ova brza spontana razmena argumenata, da li ona ukazuje šta se stvarno desilo tamo ili govori o nečemu drugom?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ovo je originalni stenogram iz onoga doba. Dakle, nije pripremano ni za koga, pa ni za sud, ovaj i mislim da se do kraja uklapa sve ovo što je ovde rečeno sa onim što sam u ispitivanju već rekao. Dakle, baš se tako desilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vama je druga strana u vezi sa Konvencijom o Jugoslaviji pokazala neke mape za koje se ispostavilo da su mape UNPROFOR-a (United Nations Protection Forces) o demografskom izgledu jugoslovenkse te mape. Recite da li je o Konvenciji o novoj Jugoslaviji bila prisutna bilo kakva mapa, ta ili bilo kakva slična?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Rekao sam i u unakrsnom ispitivanju, nikakva mapa nije bila prisutna i nikakve mape mi nijesmo imali na konvenciji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se na Konvenciji o Jugoslaviji uopšte govorilo o neakvim granicama?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne. I u konvenciji i na samoj raspravi bilo je samo riječi o tome da se udružimo svi bez obzira naravno razlike koje možemo imati da očuvamo Jugoslaviju kao zajedničku državu i da ta Jugoslavija bude na principima koji će biti prihvatljivi za sve. Dakle, ravnopravnost svih naroda i svih republika, ostavljajući i mogućnost kasnijeg priključenja. I ja moram da kažem, to sam već istakao, da je srpski narod u Bosni i Hercegovini bio životno zainteresovan za očuvanje Jugoslavije a kada je vidio da ne može, onda je prihvatio i samostalnu Bosnu, ali samostalnu Bosnu bez majorizacije, dakle sa jednakim pravima sa muslimanskim i hrvatskim narodom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Druga vam je strana u unakrsnom ispitivanju podnela na uvid vašu knjigu, stranicu 179, ukazujući na fusnotu 85 na dnu te stranice. Pogledajte to molim vas, kao i sledeću stranicu, da vam postavim jedno pitanje u vezi sa tim.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da, našao sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ona vam je ovde ukazala na fusnotu 85. Vi kažete: "U tom trenutku bila je u celini realizovana odluka Predsedništva SFRJ o povlačenju jedinica JNA sa teritorije Bosne i Hercegovine".

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da. Ovo je intervju Njemačkoj (Germany) televizijskoj kući ZDF (ZDF) od 3. juna, a mi smo već 18. maja bili povukli, ovaj, 18. ili 19. maja bili povukli sve jedinice JNA iz Bosne i Hercegovine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, deo koji nije citirala druga strana, fusnota 86 na sledećoj strani. Pročitajte šta piše?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Rukovodstvo srpskog naroda Bosne i Hercegovine, posebno doktor Radovan Karadžić, više puta je isticalo da su Srbi u Bosni i Hercegovini hendikepirani u odnosu na Muslimane i Hrvate, jer im Jugoslovenska narodna armija angažuje za svoj sastav veliki dio ljudstva, a JNA se ponaša krajnje uzdržno dok se Muslimanske i Hrvatske paravojne formacije u Bosni i Hercegovini ponašaju krajnje agresivno."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O čemu govori ovaj citat?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, taj citat potvrđuje ono što sam ja stalno isticao i što je nesporna činjenica, o krajnje uzdržanom ponašanju Jugoslovenske narodne armije na svim tim teritorijama gdje se ona nalazila, a istovremeno potvrđuje i onu tvrdnju koju sam ja već iznjeeo, da su i Muslimani i Hrvati prestali da šalju, ovaj, svoje regrute u Jugoslovensku narodnu armiju, već su ih uputili u formiranje svojih paravojnih formacija, a ovaj, istovremeno pobija i onu tvrdnju gospodina Jovića da sam izjavio, ovaj, da neću nikada potpisati povlačenje JNA iz Bosne. Ja sam to zaista tako ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sačekajte to, sačekajte to. Ja želim da pročitate sledeći citat, ali ovo što ste maločas rekli, da li je to o neslanju regruta Muslimana u JNA potvrdio i Izetbegović na vašem sastanku u Skoplju? Da li smo to mogli da vidimo i u onom stenogramu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste. To se vidi iz stenograma. On je priznao da sam snosi, sami Muslimani u Bosni, muslimansko rukovodstvo snosi deo krivice za to što je JNA postala gotovo jednonacionalna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E dobro. Sad pročitajte drugi pasus ove fusnote 86. Šta ste u njoj napisali?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: “Neposredno prije donošenja odluke o povlačenju Jugoslovenske narodne armije ...

prevodioci: Samo malo sporije, molim vas. Hvala.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: “Neposredno prije donošenja odluke o povlačenju Jugoslovenske narodne armije iz Bosne i Hercegovine u jednom javnom istupu kazao sam da nikada neću potpisati povlačenje JNA iz Bosne i Hercegovine bez prethodne saglasnosti rukovodstva sva tri naroda te republike. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine sastavljeno od najodgovornijih predstavnika Muslimana i Hrvata iz Bosne i Hercegovine zvanično je zatražilo povlačenje JNA iz Bosne i Hercegovine. Moj je utisak da je rukovodstvo srpskog naroda u BiH to jedva dočekalo. I prije donošenja odluke na Predsjedništvu imali smo razgovore sa doktorom Radovanom Karadžićem, Momčilom Krajišnikom i doktorom Nikolom Koljevićem na kojima smo dobili i njihovu saglasnost za povlačenje JNA iz Bosne i Hercegovine. Kasnije su me neki moji politički protivnici često prozivali zbog te moje izjave, pozivajući se samo na njen prvi, a zaboravljajući njen drugi dio.”

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A drugi deo je bio da nećete potpisati to bez predhodne saglasnosti rukovodstva sva tri naroda te republike?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobili ste tu saglasnost praktično u tome što su Hrvati i Muslimani tražili povlačenje, a srpski predstavnici Karadžić, Krajišnik i Koljević su takođe dali u dogovoru, u razgovoru sa vama saglasnost za povlačenje JNA?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li ste vi ovde dosledno postupili u skladu sa tim svojim stavom?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Upravo tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Vama je druga strana ovde dala jednu mapu vezano, ne znam šta ovde piše, mapa koja pokazuje ove dokaze o mestima zločina u vezi sa optužnicom. E sad, pogledajte, molim vas, samo imam par pitanja u vezi sa tim. Je li imate mapu pred sobom?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, molim vas da je uzmete i pogledate, a može da se stavi i na grafoskop, ako je dovoljno veliki grafoskop.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: A evo, dobio sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, pogledajte molim vas, da li na teritoriji Srbije postoji i jedno jedino ubistvo prema ovoj mapi koja grafički prikazuje njihove podatke? Da li postoji i jedno jedino ubistvo na teritoriji Srbije?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Prema ovoj mapi nema nijednog zločina u Srbiji, nijednoga ubistva i kao što se vidi to je uglavnom skoncentrisano na ovom graničnom prema Srbiji, ovaj Hrvatske i Srbije, ovaj i na ovim graničnim područjima osim prema Bosni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Moje pitanje je, ima li ijedno ubistvo na teritoriji Srbije?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, koliki je procenat nesrpskog stanovništva tada živeo u Srbiji?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Oko 34 posto. Dakle, više od jedne trećine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je znači oko tri miliona.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Oko tri miliona, tri i po miliona.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. I niko nije stradao ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Od nesrba u Srbiji?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, pogledajte ove tačke koje pokazuju, koje pokazuju, koje su plave, koje pokazuju zatvaranja.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kao što vidite, ovde imate na teritoriji Srbije, koliko vidim, na četiri mesta, a vi me ispravite, ako ima još neko, ja vidim na četiri.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pet: Lovas, Sremska Mitrovica, Šid, Stajičevo, Begejci ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Lovas je u Hrvatskoj, nije u Srbiji.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: A da, pardon. Jeste, jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, vas molim da nam kažete od ta četiri mesta da li ima ijedno koje je pod ingerencijom Srbije? Evo pođite odozgo, znači: Begejci, Srbija, paragraf 64(E), kaže, kasarna JNA. Je li to piše?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, onda Stajičevo, poljoprivredno dobro JNA ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Poljoprivredno dobro JNA, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa onda Šid, vojni zatvor JNA.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa Sremska Mitrovica, vojni zatvor JNA. Je li to to?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li ima i jednog jedinog zatvora koji je pod ingerencijom organa Srbije?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte Crnu Goru. Ima Morinje, takođe vojno skladište JNA. Da li tu ima nekog zatvora koji je pod ingerencijom organa Crne Gore?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nema. Nema, svi ovi objekti koji su naznačeni su vojni objekti koji su pripadali Jugoslovenskoj narodnoj armiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta se desilo prema vašim najboljim saznanjima sa ljudima koji su bili tu zatvoreni i ko su bili ti ljudi koji su bili tu zatvoreni?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, to su bili zatvorenici koji su bili pripadnici ovih paravojnih formacija Hrvatske koje je Jugoslovenska narodna

armija zarobila. Sabirala ih je na ova određena mjesta. Kasnije je vršena razmjena, ovaj, jednog broja tih. Ja sam pomenuo gospođu Vesnu Bosanac koja je bila direktor vukovarske bolnice koja je od strane, ovaj, sudova u Srbiji bila optužena kao ratni zločinac, ali je čak i ona razmjenjena poslje, u onoj razmjeni zarobljenika koje je gospodin Panić proveo po principu "svi za sve".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je iko u tim zatvorima ubijen, u tim zatvorima JNA ubijen?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja nisam imao nikad takvu informaciju, da je bilo ko u tim zatvorima ubijen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ovaj prilično obimni dokument koji je poslao Helsinki voč (Helsinki Watch), da li ste uspeli da pogledate? Da li se u bilo čemu razlikuje od ove mape? Da li on pokazuje bilo šta što postoji u Srbiji?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nisam razumio vaše pitanje gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, dobili ste jedno pismo *Helsinki Watch* upućeno meni i Blagoju Adžiću gde se govori o kršenju ljudskih prava i ovdje znači nabrajaju mesta: Struga, Dvor, Benkovac, Osijek, Lovinac kod Gračca, Petrinja, Balinci u Podravskoj Slatini, Gospić, Grubišno polje, Bogdanovci i tako dalje. Dakle, da li ima ijedno mesto tu koje je u Srbiji?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nema nijedno od tih koje je na teritoriji Srbije. Sve su ova mjesta u Hrvatskoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U vezi sa Dubrovnikom, šta je nama svima govorio vojni vrh u vezi sa Dubrovnikom?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, vojni vrh je i na naša upozorenja i na naše, ovaj, traženje, prvo nas je obavjestio da oni imaju strogo, ove jedinice na terenu imaju strogu naredbu da se ne približavaju, ovaj, starom gradu na rastojanju, ovaj, sa koga bi mogli iz starog grada biti ugroženi, ovaj, pripadnici Jugoslovenske narodne armije. Ovaj, saopštili su nam isto tako da imaju strogu naredbu, ovaj, sve jedinice o tome da se ne bombarduje Dubrovnik, da se stari grad čuva i mi smo, moram reći, zaista i obavještavani o tome. Istina, propaganda i sa jedne i druge strane je bila dosta bučna, naročito sa Hrvatske strane da se malte ne čitav Dubrovnik poruši. A ja sam

već kazao da je Cavtat koji je isto tako jedan, ovaj, jedno naseljeno mjesto i grad, nedaleko od Dubrovnika, ovaj jedinice Jugoslovenske narodne armije su u Cavtat ušle bez ijednog opaljenog metka ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Kostiću, meni je bitno šta smo mi od JNA dobili kao odgovor na naša pitanja, dobro, šta je to sa Dubrovnikom? Zašto se bombarduje Dubrovnik? Šta su nam odgovarali?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, odgovarali su nam da je to rezultat propagande Hrvatske, da se stari grad ne bombarduje, da oni imaju informacije da su čak mnogi vitalni objekti u starom gradu minirani, ovaj i da se sprema od strane ovih paravojnih formacija hrvatskih da se poruše ti objekti da bi za to bila optužena Jugoslovenska narodna armija ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, jesmo li mi dobili ijednu informaciju da vojska zaista bombarduje Dubrovnik?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne. Pa, evô ja sam ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A tražili smo informacije. Jesmo li dobili informacije da ne bombarduju ili da bombarduju?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Informacije su bile da se ne bombarduje Dubrovnik, pa eto i za taj 6. decembar za koji sam ja mnogo kasnije saznao, čak najviše iz suđenja u ovom Sudu, ovaj, Komanda vojno-pomorske oblasti je tada saopštila i obavjestila i demantovala, zvanično demantovala i domaću i međunarodnu javnost da je bilo bombardovanja Dubrovnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SUDIJA ROBINSON: Hteo sam da postavim pitanje odakle potiču te informacije da JNA ne bombarduje Dubrovnik?

SVEDOK KOSTIĆ: Mi smo informacije dobijali od ovih najodgovornijih ljudi iz Štaba Vrhovne komande, dakle sa kojima smo najčešće komunicirali. Ja nisam komunicirao sa komandantima na terenu, nego sa gospodinim Kadijevićem, sa gospodinom Adžićem i gospodinom Brovetom. A ova informacija Vojno-pomorske, zvanično saopštenje Vojno-pomorskog sektora, ovaj, Boke, je bila javno publikovana, ovaj, kao zvanično saopštenje Vojno-pomorskog sektora kojim se, ovaj, demantuju navodi hrvatske štampe i propagande da se 6. decembra Dubrovnik posebno bombardovao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato, ovde ima u prilogu ...

SUDIJA BONOMI: Oprostite, pre nego što nastavite, vaši odgovori su dosta uopšteni u vezi sa ovom temom. Mislim, ja sam steko utisak da ste se vi nalazili lično sa ljudima koji su bili na dosta visokom položaju u vojsci i koji su vam govorili o tome šta se dešavalo u Dubrovniku. Da li možete da nam kažete u principu ko vam je prenosio te informacije?

SVEDOK KOSTIĆ: Pa, gospodine Bonomi (Bonomy), ja sam izvršio posjetu tih jedinice. Ona je trajala otprilike jedno dva sata ili tri sata. Ovaj, naravno, ja nisam tada mogao posjetiti Dubrovnik, jer su se tamo vodila ratna dejstva. Ovaj, ja sam posjetio samo okolinu Dubrovnika, ovaj i nama su starješine sa kojima smo komunicirali tada na licu mjesta, ovaj, govorili su da se pojedini objekti, zidine starog grada koriste, ovaj, kao vatrene tačke, a ja sam vam i u unakrsnom ispitivanju isto tako kazao da sam bio u prilici da pogledam i neke filmske snimke iz nekih dokumentarnih filmova, ali kasnije, iz kojih sam mogao da vidim da ima bombardovanja Dubrovika, da ima uništavanja pojedinih objekata, ali ne tako masovnog uništavanja grada kao što je propaganda tada, ovaj, o tome javljala. I ja i danas tvrdim da nije bilo tako masovnog uništavanja grada.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam na tom odgovoru, ali u stvari razlog zašto sam vam postavio ovo pitanje jeste to što ste nam vi ranije rekli da vi niste bili u komunikaciji sa komandantima na terenu. Barem je tako prevedeno i tako je ušlo u transkript. A spomenuli ste i visoke oficire, Kadijevića, Adžića i Broveta, a sada u stvari kažete da ste informacije dobili od komandanata na terenu, dakle kod Dubrovnika.

SVEDOK KOSTIĆ: Gospodine Bonomi, dubrovačka operacija je trajala nekoliko mjeseci i te informacije koje smo mi dobijali vezano i za dubrovčku operaciju, kao i za sve drugo, te informacije su redovno išle od samog vrha, od Štaba Vrhovne komande. A ovo sam vam rekao, napravio sam jednu posjetu koja je trajala dva ili tri sata. Ali, glave informacije smo mi dobijali od Štaba Vrhovne komande.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Među ovim dokumentima od kojih su neki ovde pokazani, to su ovi dokumenti koji se odnose na odluke JNA, a ovaj je u prilogu 123, postoji jedno pismo Kadijevića, van den Bruku od 4. novembra 1991. godine u kome on kaže: "U vezi sa borbenim dejstvima u rejonu Dubrovnika ističem sledeće činjenice, jedinicama JNA izdata su višekratna striktna naređenja da ni u komunikacija slučaju ne dejstvuju po starom gradskom jezgru Dubrovnika, čak ni u slučajevima kada ga pripadnici oružanih formacija Hrvatske koriste kao vatrene položaje sa ciljem da se izazovu oštećenja za koja bi okrivili JNA". To je Kadijević napisao van den Bruku 4. novembra 1991. godine. Da li je to ono isto šta je Kadijević govorio i vama?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Isto to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Ovde je bilo nekog spora oko dokumenta koji ste vi naknadno pronašli "Upozorenje Štaba Vrhovne komande predsedniku Republike Hrvatske, Vladi Republike Hrvatske i Glavom štabu hrvatske vojske". Vi ste ga našli bili u međuvremenu. Sećate li se toga?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Sjećam se dobro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, pročitajte molim vas samo ovaj poslednji pasus, jer ovde su dve tačke. Tamo su bile neke četiri tačke. Šta je taj dokument? Šta je autentično tu? Da li onaj od četiri ili ovaj od dve tačke?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: E sad, ja sam primjerak dao gospođi iz Tužilaštva, ali nisam siguran da ga ja sada imam. Hvala vam.

SUDIJA KVON: Mislim da se radi o dokaznom predmetu 948. Ali, pre toga nisam shvatio o kojim dokumentima ste govorili kada ste spomenuli oduku JNA u dodatku u prilogu 123.

SVEDOK KOSTIĆ: Gospodine Kvon (Kwon), da li je to pitanje meni?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne. 123 je prilog iz istog zbornika iz koga je ovaj prilog u dokaznom predmetu 948 koji nosi redni broj 87, a 123 je pismo Kadijevića, van den Bruku od 4. novembra 1991. godine i ja sam iz njega citirao da on obaveštava Van den Bruka da su izdata višekratna striktna

obaveštenja da se ni u kom slučaju ne deštuje po Dubrovniku, što je ono što smo i mi dobijali kao informaciju.

SUDIJA KVON: Dakle, radi se o dokumentima gospodina Tunensa (Reynaud Theunens).

TUŽILAC UERC-RECLAF: Mislim da ne. Koliko sam ja shvatila tabulatori iz drugog registratora su ustvari zbirka dokumentata JNA i nisam sigurna da je dokument 123, deo te zbirke. Mislim da nije.

SUDIJA KVON: Pa, to može kasnije da se pojasni. Možemo sad da nastavimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ću da vam dam taj dokument. To je potpuno isti kao i ovi koje gledamo. Dakle, jeste li dobili ovaj koji ste vi sami ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jesam. Imam to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pronašli. Dakle, on ima dve tačke?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta se kaže posle dve tačke? "Ukoliko želite da izbegnete krvoproliće i razaranja neka lokalni organi vlasti odmah stupe." Šta piše dalje?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Neka lokalni organi vlasti odmah stupe u kontakt sa nadležnim komandama JNA radi omogućavanja potpuno bezbednog izvlačenja jedinica sa celokupnom tehnikom i pokretnom imovinom, kao i članova porodica pripadnika armije iz ugroženih garnizona. Na tome se mogu angažovati i posmatrači međunarodne misije."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li je ovo što je napisano, upozorenje Vrhovne komande bilo pretnja?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ovo treba shvatiti kao upozorenje. Ako, hrvatske vlasti i Hrvatske paravojsne formacije za 25.000 pripadnika JNA blokiranih na teritoriji Hrvatske ukidaju vodu, struju, telefone, spriječavaju dotur hrane, onemogućavaju izvlačenje ranjenih i liječenje njihovo u bolnice, čak im spriječavaju da mrtve iz tih kasarni sahrane, sasvim je normalno i ja bih da kažem i danas u takvim pretpostavljenim uslovima poslije 10

zaključenih primirja i traženja saglasnosti da se, ovaj, deblokiraju te kasarne, takvo upozorenje i sam napisao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li je ova pretnja ostvarena u svim ovim garnizonima koji su napadani?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dakle, ovo je uzeto kao pretnja u kom cilju?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Upozorenje koje bi trebalo konačno da privoli paravojne formacije Hrvatske i hrvatsku vlast da konačno prihvate ono što su kod svakog od 10 zaključenih primirja prihvatili, deblokadu kasarni i izvlačenje naših pripadnika, članova njihovih porodica, ovaj, sa tih, ovaj, teritorija gdje su ugroženi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. I samo još jedno pitanje. Molim vas, vama je ovde data vaša knjiga "1991, da se ne zaboravi", strana 108 gde vam je uokvireno ono što se odnosi na penzionisanje generala. Vi ste govorili o penzionisanju generala.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da, našao sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Molim vas šta je bio razlog za smanjenje broja generala?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam već rekao da smo mi tada i u mirnodopskim uslovima imali za onu čitavu teritoriju prethodne Jugoslavije u toj Jugoslovenskoj narodnoj armiji koja je zaista bila dosta brojna, imali smo nakupljeno zaista veliki broj generala i neuobičajeno veliki broj u odnosu na brojni sastav armije. U međuvremenu su se desile ove promene, došlo je do ratnih sukoba, Slovenija i Hrvatska su prestale da šalju, ovaj, svoje regrute. To su radili i Albanci na Kosovu isto tako. Kasnije je to uradio i Alija Izetbegović i Muslimani u Bosni. Teritorija te Jugoslavije je praktično iako smo još uvijek postojali kao legitimna država, teritorija je prepolovljena. Bilo je sasvim normalno da smanjujemo i taj broj generala koji je i u mirnodopskim uslovima bio prevelik, tako da smo dosta rano i mnogo ranije nego što smo počeli sa tim penzionisanjem kao Vrhovna komanda, ovaj, nadliježni za to po Ustavu od Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu, dakle Ministarstva odbrane i njihove kadrovske službe tražili spisak svih generala Jugoslovenske narodne armije razvrstanih po grupama ko ispunjava uslove ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, profesore.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite da li sam ja imao bilo kakvu ulogu u tom poslu koji ste sada opisali?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne, zaista ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li sam vam ja intervenisao u pogledu penzionisanja ili ne penzionisanja bilo kog generala?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To sam već rekao, ni za jednog generala vi niste intervenisali niti mene zvali i jedini razgovor na tu temu koju smo imali je ono što sam već kazao jedan dosta ljutit razgovor sa vaše strane u vezi gospodina Marka Negovanovića koji je bio vaš ministar odbrane u Srbiji, a vi nijeste ni za njega bili obavješteni da će biti penzionisan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta sam ja protestovao tom prilikom? Što je penzionisan ili zbog čega?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne, vi ste protestovali zato što je normalno bilo da budete obavješteni ako se vaš ministar odbrane Srbije penzioniše, ovaj, da bi normalno bilo da smo vas o tome obavjestili. I ja sam htio zaista da vas obavjestim o tome, ali vam ta informacija nije prenjeta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, profesore ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: A ja sam vama objasnio da ga mi nijesmo penzionisali kao ministra odbrane, nego kao načelnika 12. uprave KOS-a i kao generala, jer smo ocjenjivali da je za slovenačku avanturu, za slovenačku operaciju, on i Aleksandar Vasiljević kao načelnik i zamjenik 12. KOS-a snosili najveću odgovornost.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to se desilo pre. On tada nije više bio na toj poziciji ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da, da. Ali je bio, ne, u trenutku kada je bila slovenačka operacija, gospodin Negovanović je bio načelnik 12. uprave KOS-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. Hvala, profesore Kostiću. Nemam više pitnja. Hvala vam na vašem svedočenju.

SVEDOK KOSTIĆ: Mogu li ja posle 10 dana jednu rečenicu gospodine Robinson. Bez vaših pitanja, samo jednu rečenicu?

SUDIJA ROBINSON: Ne, ne. Mi ne volimo dobrovoljce.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Kostiću, hteo bih da vam postavim jedno pitanje kako bi pojasnili nešto što ste malopre rekli kada ste govorili o govoru u vezi povlačenja JNA iz Bosne u vašoj knjizi i vi ste rekli da je Predsedništvo Bosne i Hercegovine se sastojalo od najodgovornijih predstavnika Hrvata i Muslimana koji su zajedno zatražili povlačenje JNA. I moj utisak je bio da je rukovodstvo srpskog naroda to jedva dočekalo. Recite nam šta ste mislili kada ste to rekli?

SVEDOK KOSTIĆ: Pa, mislim da je to objašnjeno i ovde. Ali, može biti da nisam podsjetio na nešto o čemu smo mi već i ovdje razgovarali. Nama je rukovodstvo srpsko u Bosni stalno prigovaralo da angažovanjem njihovih regruta i vojno sposobnih lica, a Jugoslovenska narodna armija slabimo njihovu poziciju, dakle njihovu poziciju kao predstavnika srpskog naroda i srpskog naroda na tim teritorijama u uslovima kada i bosansko rukovodstvo, muslimansko i hrvatsko rukovodstvo već imaju svoje paravojne formacije na nacionalnoj osnovi formirane. I povlačenjem Jugoslovenske narodne armije, oslobađanjem svih tih pripadnika srpske nacionalnosti koji su sa teritorije Bosne i mogućnost njihovog angažovanja i uključivanja u srpsku armiju, ovaj, u Bosni i Hercegovini jačali smo poziciju. Oni su praktično jačali poziciju svoju, ovaj, *vis-a-vis*, muslimanske ...

SUDIJA BONOMI: Sada sam shvatio. Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kostiću, ovim je završeno vaše svedočenje. Hvala vam što ste došli da svedočite pred Međunarodnim sudom. Sada možete da idete.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, imam jedno pitanje u vezi sa dokaznim predmetima. Ja sam koristila ovu kartu koju je sačinilo Tužilaštvo, ali sam je koristila samo kao pomoćno sredstvo pri ispitivanju ovog svedoka. Pošto je sad koristio i gospodin Milošević, onda se pitam da li bismo trebali da je uvedemo kao dokazni predmet. Tu su prikazane baze zločina.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej (Kay)?

ADVOKAT KEJ: To je pre ilustracija izvođenja dokaza Tužilaštva nego što bi bio dokument koji je potekao od svedoka. Prema tome, to bi trebalo da bude deo završnog podneska.

SUDIJA ROBINSON: Da, u pravu ste. Više ima karakter pomoćnog sredstva nego dokaznog predmeta. Ko je sledeći svedok? Izvolite, gospodine Najs (Nice).

TUŽILAC NAJS: Pre nego što uđe sledeći svedok, imam samo nekoliko administrativnih pitanja. To će uzeti samo par minuta. Prvo jedno opšte zapažanje, mi još uvek radimo na spisku svedoka zato što unapred saznajemo samo za po jednog svedoka unapred i uvek nam je neizvesno ko će biti sledeći svedok. Druga stvar je nešto o čemu bih voleo da govorimo na privatnoj sednici.

SUDIJA ROBINSON: U redu, privatna sednica.

(privatna sednica)

SUDIJA ROBINSON: Sada smo na otvorenoj sednici. Gospodine Miloševiću, pokrenuto je jedno pitanje na otvorenoj sednici. Mislim da je gospodin Najs pokrenuo to pitanje u vezi sa dolaskom vašeg svedoka Bulatovića. Da li je to takođe na privatnoj sednici? A to je bilo na privatnoj sednici. Vraćamo se na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, sad smo na javnoj sednici.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, takođe ste trebali da nam dostavite više informacija o vašem spisku svedoka, rekao bih, za narednih četiri do šest nedelja. I Pretresno veće i strane treba da imaju spisak vaših svedoka za taj period. Molim da se uvede sledeći svedok. Neka svedok pročita svečanu izjavu.

SVEDOK ATLAGIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cjelu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, sedite. Gospodine Miloševiću, možete da počnete sa glavnim ispitivanjem.

GLAVNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Atlagiću, molim vas predstavite se najkraće.

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Ja sam Marko Atlagić. Rođen sam 30. aprila 1949. godine u selu Ostrovica, opština Benkovac. Osnovnu školu završio sam u Ostrovici, Lišanima Ostrovačkim, nakon čega se upisujem u gimnaziju pedagoškog smjera u Benkovcu. Nakon završene gimnazije upisujem se na Filozofski fakultet u Zadru na smjer istorija i pedagogija koji uspješno završavam. Posle toga, upisujem post diplomske studije na istom fakultetu, smjer pomoćne istorijske nauke. Magistriram, doktoriram i sad sam profesor univerziteta Filozofskog fakulteta Univerziteta u Prištini (Priština) sa sjedištem u Kosovskoj Mitrovici (Mitrovice). Prvo radno mjesto sam dobio u Osnovnoj Školi "Vladimir Nazor" ...

TUŽILAC NAJS: Izvinjavam se što prekidam. Jasno je da svedok ima neki papir pred sobom iz koga čita i ako je reč o izjavi, šteta što nije dostavljena po Pravilu 89(F), jer bi nam to skratilo vreme u pripremi za ovaj Predmet. Možda bi Pretresno veće želelo da zna iz čega svedok čita? Da li je reč o nekim beleškama i da li se one mogu staviti na raspolaganje Tužilaštvu.

SUDIJA ROBINSON: Tužilac pita da li vi čitate iz nekog dokumenta? Da li vi čitate iz nekog dokumenta?

SVEDOK ATLAGIĆ: Ne čitam iz dokumenta. Ovo ispred mene su pripreme jedne opšte teze. Može slobodno da se da na uvid..

SUDIJA ROBINSON: Kada ste vi to pripremili?

SVEDOK ATLAGIĆ: Pripremao sam zadnja dva, tri dana.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam. Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću. Mislim da smo dobili dovoljno informacija o gospodinu. Da li vam je potrebno još informacija o njemu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa evo, ja ću da ga pitam za informacija koje su mi još potrebne o njemu. Gospodine Atlagiću, na kojim ste funkcijama bili? Šta ste radili? Na kojim funkcijama u Hrvatskoj ste bili u periodu od 1990. do 1992. godina?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: U periodu od 1990. do 1992. godina bio sam zastupnik u Saboru tada Socijalističke Republike Hrvatske, sada Republike Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na kojim ste izborima izabrani u Parlament Republike Hrvatske?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: U Parlament Republike Hrvatske izabran sam na izborima 1990. godine, na prvim višestranačkim izborima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na listi koje partije ste bili kandidat za člana hrvatskog Parlamenta i izabrani?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Bio sam na listi Saveza socijalista Hrvatske i izabran za poslanika u Saboru Republike Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je ta stranka u nacionalnom smislu bila jednonacionalna, višenacionalna? Kakva je bila nacionalna struktura te stranke u ime koje ste se kandidovali za narodnog poslanika?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Nacionalna struktura te stranke je bila višenacionalna, u njoj su se kao kandidati, odnosno izabrani poslanici nalazili i Srbi i Hrvati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li na čelu stranke bio Srbin ili Hrvat?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Na čelu stranke je bio Željko Mažar, Hrvat.

SUDIJA BONOMI: U transkriptu nam nedostaje jedna stvar, vaša sadašnja funkcija. Jeste li rekli da ste profesor na Univerzitetu u Prištini?

SVEDOK ATLAGIĆ: Da.

SUDIJA BONOMI: A na kom predmetu?

SVEDOK ATLAGIĆ: Pomoćne istorijske nauke, na Filozofskom fakultetu.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sobzirom da ste u to kritično vreme od 1990. do 1992. godine bili član parlamenta, odnosno član hrvatskog Sabora, koja je bila vaša izborna baza iz koje ste zastupali građane u Hrvatsko Saboru?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Moja izborna baza u kojoj sam zastupao građane bio je Benkovac, opština Benkovac.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi u to kritično vreme imali brojne kontakte sa vašom izbornom bazom i imali sve informacije o događajima na prostoru sa koga su vas građani birali u hrvatski Sabor?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da. Imao sam sa ovog prostora sa kojeg su me građani birali u hrvatski Sabor. Uglavnom sam imao onoliko koliko može jedan poslanik da ima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste imali i sve informacije o događajima u hrvatskom Saboru čiji ste član bili? O predmetima o kojima je raspravljano, o političkoj situaciji i tako dalje?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da, imao sam informacije o predmetima o kojima se raspravljalo u hrvatskom Saboru i mislim da sam bio jedan od aktivnih učesnika u raspravi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, aktivno ste obavljali svoju dužnost člana parlamenta, odnosno hrvatskog Sabora, u to vreme?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da, aktivno, konkretno i pošten.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, molim vas, sobzirom na tu vašu funkciju i činjenicu da ste za sve vreme bili politički aktivni u Republici

Hrvatskoj, ja ću vam postaviti pitanje koje se tiče, koje je i ovde na neki način u tački 6 ove optužnice izneto. Govori se o udruženom zločinačkom poduhvatu na našoj strani gde sam ja taj koji je to organizovao, čija je svrha bila prisilno uklanjanje većine hrvatskog i drugog nesrpskog stanovništva sa teritorije Republike Hrvatske i dalje da sam navodno planirao da tu teritoriju pretvorim u novu državu pod srpskom dominacijom. E, sobzirom na činjenica da ste sve vreme bili aktiva politički činilac, šta možete da kažete, šta je istina o tome?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Ne, nije postojao nikakav zločinački poduhvat, u kojem ste vi Miloševiću učestvovali pa onda niste ni mogli prisilno udaljavati nesrpsko stanovništvo sa teritorija Republike Hrvatske niti planirati da postane dio nove teritorije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je istina?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Istina je nešto sasvim drugo. Istina je da je postojao udruženi zločinački poduhvat, a na čelu tog zločinačkog poduhvata nalazio se Franjo Tuđman, predsjednik Republike Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, šta je bila svrha toga što vi kvalifikujete kao zločinački poduhvat hrvatskog rukovodstva?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, svrha tog rukovodstva bilo je razbijanje Savezne, Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i stvaranje nezavisne Republike Hrvatske, ali bez Srba čiji se pravni kontinuitet nastavlja na zloglasnu ustaško-fašističku NDH iz Drugog svjetskog rata, a koja je obuhvatala Hrvatsku AVNOJ-evsku, današnju Hrvatsku koja bi obuhvatala Bosnu i Hercegovinu, Boku Kotorsku i Bačku sa Suboticom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, kad kažete "na čelu", koga ste vi, budući da ste bili zastupnik u Saboru, za stvaranje te Hrvatske bez Srba, kako ste maločas definisili taj poduhvat, ko je još bio angažovan na tom poduhvatu da vi to možete da posvedočite kao član parlamenta pred kojim se sve to događalo?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, bilo je više čelnika Republike Hrvatske, između ostalih predsjednik Sabora Republike Hrvatske, doktor Žarko Domljan, predsjednik Izvršnog vijeća Sabora Republike Hrvatske, Josip Manolić, potpredsjednik republičkog Sabora Stjepan Sulimanac, drugi potpredsjednik republičkog Sabora Hrvatske, Vladimir Šeks, ministar unutrašnjih poslova Republike Hrvatske, Josip Boljkovac i Martin Špegelj,

ministar odbrane kao i član Predsjedništva SFRJ, a kasnije i predsjednik Predsjedništva, aktualni današnji predsjednik, Stipe Mesić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, na osnovu čega vi tvrdite da su se oni angažovali znači u to vreme kad ste vi, narodni poslanik, odnosno član parlamenta, na stvaranju Hrvatske bez Srba?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, tvrdim iz opšteg ambijenta, a kasnije iz opštih događaja koji su se razvijali na tom terenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li postoji neki dokument da je takav cilj o kome vi govorite. Dobro, vi govorite iz svog ličnog iskustva. Da li postoji dokument gde bi takav cilj mogao da bude identifikovan?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da. Postoji takav dokument i to u programu Hrvatske demokratske zajednice, u njezinim odredbama, posebno u odredbi Prvog općeg sabora i proglasima Hrvatske demokratske zajednice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, vi govorite o Opštem saboru Hrvatske demokratske zajednice, o odlukama Opšteg sabora. Da li se te odluke Opšteg sabora nalaze u ovom tabulatoru 1?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da, mislim da se nalaze. Zapravo nalaze se u tabulatoru 1.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas pogledajte tabulator 1. Šta je to?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Evo, u tabulatoru 1 odluke Prvog općeg sabora HDZ-a, programske zasede i ciljevi i Statut i tako dalje. Na 39. strani u donjem levom uglu pod brojem 2 stoji da će se HDZ-e zalagati za aktualno i pravo cjelog hrvatskog naroda unutar njegovih povjesnih granica i tako dalje, za samoopredeljenje. Dakle, priziva se ovde Hrvatska u njezinim povjesnim i prirodnim granicama. A te povjesne i prirodne granice Hrvatske jesu one koje sam na početku rekao, a to je današnja Republike Hrvatska, plus Bosna i Hercegovina i plus Boka Kotorska sa Sremom i Bačkom, odnosno i ovamo do Subotice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite da li je takav stav bila neka novina na hrvatskoj političkoj sceni, odnosno neka novina koja se pojavila 1990. godine kod glavnog lidera Franje Tuđmana ili je to bio neki stav za koji se može ustanoviti da je zastupan i u ranijem periodu?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Ne, nije to bila novina. I u ranijem periodu doktor Tuđman je zastupao takvo stajalište.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A imate li neki primer da to potkrepite šta tvrdite?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, imam primer iz 1964. godine kada je pisao i govorio doktor Franjo Tuđman da se zalaže za Hrvatsku u njezinim povjesnim i prirodnim granicama. A pod tim je podrazumjevao Hrvatsku u današnjoj, AVNOJ-evsku Hrvatsku, plus Bosna i Hercegovina, plus Boka Kotorska i Srem, odnosno Bačka sa Suboticom. Zbog toga je on bio i saslušan pred komisijama Saveza komunista Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite mi da li je to šta sad govorite sadržano u ovom dokumentu u tabulatoru 3 gde se nalazi jedna knjiga dvojice autora "Hrvati i Bosna"? Pogledajte tabulator 3? Ja se nadam da vi imate to pred sobom.

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da, imam.

TUŽILAC NAJS: Nemamo prevod.

SUDIJA ROBINSON: Molim da se dokument stavi na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas stavite samo stranicu 96. Imamo jedan vrlo kratak citat.

SUDIJA ROBINSON: Da, to je strana 96 ovog teksta koji mi imamo, ne 69 nego 96.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 96, da. Šta je ovde citat, Tuđmanov citat?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Evo na strani 96, ja ću pokušati da citiram citat doktora Tuđmana "iz povjesnih granica Hrvatske", u zagradi, "(trodjelne kraljevine Hrvatske) Hrvatskoj su oduzeti i Srem i Boka Kotorska, a po prirodnom pravu nisu joj priključeni čisto hrvatski krajevi iz Bosne i Hercegovine koji su ušli čak i u Banovinu Hrvatsku 1939. godine, a niti hrvatski dio Bačke sa Suboticom", završen citat, govorio je i pisao doktor Franjo Tuđman.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, zbog onih koji ovo gledaju, a nisu, nije im poznato dovoljno ta geografija, objasnite gde se nalaze te teritorije, odnosno ta mesta koja su pomenuta?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, Bosna i Hercegovina je susjedna republika. Međutim, Boka Kotorska nalazi se u Republici Crnoj Gori, a Bačka sa Suboticom u Jugoslaviji, odnosno u Republici Srbiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada ...

SUDIJA ROBINSON: A Srem? Gde se Srem nalazi?

SVEDOK ATLAGIĆ: Srem se nalazi u Srbiji jednim djelom, a jednim u Hrvatskoj.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto se ovde u tački 7 optužnice tvrdi da je udruženi zločinački poduhvat nastao pre 1 avgusta 1991. godine, nije sad važno dokle je trajao za moje pitanje, recite kakvo je stanje u Hrvatskoj pre toga avgusta, odnosno da budem precizniji, kakvo je stanje u vezi sa održavanjem tih višestranačkih izbora na kojima ste vi birani i nakon pobjede HDZ-a na izborima i dolaska HDZ-a na čelu sa gospodinom Tuđmanom na vlast?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, odmah po dolasku, nakon višestranačkih izbora Hrvatska demokratska zajednica je slavila pobjedu. Ali to skoro u svakom selu uz takozvane "volovske fešte". Šta su to "volovske fešte"? Klali bi se volovi, pekli bi se, a kasnije bi u polupijanom stanju jedan dio sa tih skupština u večernjim satima prolazio kroz srpske zaseoke i provocirao srpsko stanovništvo sa raznim pesmama, prizivanjem Ante Pavelića i Ante Starčevića, a vlasti na to uopšte nisu reagovala i pojavljuju se masovno parole protiv Srba na kioscima, na željezničkim stanicama, na javnim zgradama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad je to vreme kada počinje ta kampanja, ta atmosfera o kojoj vi govorite, parolama i ostalom?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, te parole se javljaju već 1989. godine, ali masovno u devedesetim godinama, prva polovina 1990. godine. A, dolaskom na vlast Hrvatske demokratske zajednice to postaje potpuno normalno i jedna opšta praksa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koje su to parole bile dominantne na javnoj sceni na koje vi ukazujete?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, bilo je mnogo tih parola, ali najčešće je bila parola "Srbe na vrbe", "Klaćemo Srbe", "Kurvini sinovi" i bilo je masu, hiljade drugih parola, "Potjeraćemo vas vani" i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite da li su vlasti reagovalе na takve napise i parole?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Meni nije poznato. Zapravo vlasti nisu uopšte reagovalе na, u periodu od 1990. do 1992. godine. Smatrali su, zapravo to su ignorisali i smatrali za potpuno normalnim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, za vas Srbe, pa evo i vas koji ste bili član Parlamenta Republike Hrvatske, šta je značio takav stav vlasti u Hrvatskoj u to vreme, znači 1990. godine, 1991. godine?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, značilo je za Srbe u Hrvatskoj, pa i za nas koji smo bili u vlasti, poziv da se Hrvatska vraća takozvanim povjesnim granicama, a to je i Hrvatska bez Srba. Poziva se i Ante Starčević koji je bio najveći srbomrzac u istoriji srpsko-hrvatskih odnosa. To je čovjek koji je za Srbe rekao da ne postoje i to ne samo u hrvatskoj, nego da ne postoje ni Srbi u Srbiji. Nazivao ih je "Ciganima", "Vlasima", "nakot", "skipetarima", "balkanskim fukarama", odnosno smatrao je da uopšte ne postoje Srbi kao politički narod, nego samo Hrvati. Poznata je njegova rečenica da su Hrvati jedini politički narod u Hrvatskoj, a Srbi su dio tog političkog naroda, odnosno Srbi su Hrvati. I to je značilo jako loše za Srbe i Srbi su bili vrlo uznemireni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li biste bili ljubazni da pogledate u tabulatoru 2 gde je dat citat jednog istaknutog hrvatskog intelektualca Jože Horvata. Šta je u tom citatu? To je isto tako jedan kratak citat. Može se staviti na grafoskop.

SUDIJA ROBINSON: Na kojoj je to strani, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na 67. To je jedan kratak citat. Evo ga sad na grafoskopu. Šta piše tu molim vas gospodine Atlagiću? Pročitajte šta ovdе piše. "Evo šta je o takvom delovanju rekao istaknuti hrvatski intelektualac Joža Horvat." To sam ja pročitao, a vi pročitajte njegov citat.

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Evo u citatu kaže: “Ne malo strepnje i nevjerice unjele su agitpropske satnije hadezeovaca. Poslije izborne pobjede nasrnule su na sve tragove narodnooslobodilačke borbe”, pa dodaje, “molim našeg predsjednika gospodina Franju Tuđmana da on, ne kao general, već kao povjesničar objasni nezalica da sljedeće, da nije bilo narodnooslobodilačkog pokreta, da nije bilo Tita i partizana, sadašnjoj Republici Hrvatskoj, pa ni Hrvatskoj demokratskoj zajednici ne bi bilo ni traga ni glasa”, završen citat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ovo je jedan hrvatski intelektualac koji reaguje na tu atmosferu i to što se dešava. A zašto? To isticanje koje ste pomenuli, Pavelića, Starčevića, da li je moglo na neki način da ostavlja Srbe u dilemi šta je to što njih očekuje i šta to znači? Kakvo je značenje toga? Da li je moglo da ih ostavlja u dilemi?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, vidite ...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Pa o kakvom se ispitivanju ovde radi? Ja naravno ulažem prigovor. Ako je čak i knjiga prihvatljiva, pitanje nije.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, pitanje je bilo sugestivno. Dozvoliću vam da ga preformulišete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste govorili da su na sceni bile parole i pominjanje Pavelića i Starčevića. Jeste li to rekli?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, pošto smo tu na terenu nekih ideja i nekih parola, moje pitanje je da li su te ideje bile realizovane ili počele u praksi da se ostvaruju, eto te 1990., 1991. godine o kojima govorimo?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, svakako da jesu. One su devedesetih zaživjele u praksi. Evo kako. Predsjednik Republike Franjo Tuđman skoro na svakom svom govoru priziva Antu Starčevića i proglašava ga kao za oca domovine bez ikakve ograde o njegovim stavovima o Srbima, o kojima sam govorio. Prema tome, nisu Srbi mogli ostati nespokojni na takve izjave.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, vi ste malopre u ovom citatu pročitali i jedan odnos u pogledu, koji se odnosi, da ja ne bih bio sugestivan, koji se odnosi na antifašizam. Recite šta je kod te nove hadezeovske vlasti bilo karakteristično u pogledu antifašizma?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, kod nove hadezeovske vlasti u pogledu antifašizma bilo je karakteristično što su nove vlasti negirale borbe antifašističkog pokreta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, možete li da navedete neke primere za to?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Mogu. Evo, nove vlasti su preimenovala Trg žrtava fašizma u Zagrebu u Trg Mile Budaka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko je Mile Budak?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, Mile Budak je bio jedan od čelnika Nezavisne Države Hrvatske koji je tvorac takozvanog "riješena srpskog pitanja" 1941. do 1945. godine, jer je on rekao da jednu trećinu Srba treba protjerati, drugu trećinu pobiti, a treću pretvoriti u katoličanstvo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, kada se desilo to preimenovanje Trga žrtvama fašizma u Trg Mile Budaka?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, to se desilo negdje u periodu do 1993. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite imate li još neki primer? Da li je, vi govorite sad o ustaštvu, da li se negde i otvoreno formirala neka stranka te vrste?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, imamo više tih primjera. Jedan od njih jeste dozvoljavanje, nove vlasti su dozvolile negdje u trećem mjesecu 1991. godine osnivanje Ustaške stranke u hotelu "Marjan" u Splitu. Dakle, negirali su sve ono što su borci antifašističkog pokreta iz Drugog svjetskog rata na neki način imali iza sebe, a sve zbog toga što nisu prihvatile negiranje narodnooslobodilačkog, antifašističkog pokreta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, kako su to ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, vreme je za pauzu. Pauza od 25 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Možete da nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Atlagiću, govorili ste o toj atmosferi. Kako su to Srbi doživljavali? Kako ste to vi doživljavali?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, bili smo u velikom strahu. I Srbi, a i ja kao narodni poslanik, jer smo vidjeli šta nam se događa, prizivanje aveti prošlosti. Prizivanje Ante Starčevića koji je za Srbe rekao da nisu, da uopšte ne postoje, da su to narod zrio za sekiru i tako dalje, dakle unjelo je veliki strah i nespokojnost među Srbe, a i poslanike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakav je stav zauzimalo zvanično rukovodstvo Hrvatske?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Što se tiče rukovodstva Hrvatske, na čelu rukovodstva bio je doktor Franjo Tuđman. On je uglavnom kreirao politiku rukovodstva Hrvatske i on je zauzeo takav stav da treba razbiti Socijalističku Republiku Jugoslaviju i stvoriti nezavisnu Državu Hrvatsku, ali čiji bi se pravni kontinuitet nastavljao na Hrvatsku, onu zločinačku fašističku iz Nezavisne države Hrvatske. Taj zločinački čin je nastao između dva svjetska rata, da bi 1941. godine stvorio Nezavisnu državu Hrvatsku pod stranom kontrolom. A devedesetih godina ih priziva, dakle priziva i ističe, jer naziva Starčevića ocem domovine, a i veliča se na predizbornim skupovima i Ante Pavelić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, vi ste pomenuli i govor iz 1964. godine koji smo delimično ovde videli u tabulatoru i citirali. A da li se nešto slično tada na političkoj sceni Hrvatske događalo početkom devedesetih, na primer, 1989., 1990., 1991. godine?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, imamo na političkoj sceni Hrvatske već devedesetih godina i ranije, 1989. godine doktor Franjo Tuđman je na konferenciji diplomatskog kora u Njemačkoj već iznjeo rješenje srpskog pitanja u Krajini. Dakle, on je između ostalog, tamo govorio kako će riješiti vrlo brzo krajiško pitanje, sa tim što će tlo u Krajini biti crveno od krvi. Pa, onda imamo i devedesetih godina njegove izjave, čak i na Jelačićevom trgu 1990. godine rekao je ko je poveo rat, zašto je rat vođen, ko ga je mogao izbeći i zašto ga nije izbjegao i zašto je vođen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, mi ovde imamo u tabulatoru 4, samo da vidim. Ima jedan članak koji nosi naziv: "Nacionalisti se kuvaju u sopstvenom sosu" i ovde imamo na trećoj strani ovog zbira dokumenata Tuđmanovu izjavu iz 1989. godine. Da li je to ovo šta ste sada pominjali?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da, to je to. Ja ću pokušati citirati ovo, Tuđmanova najava iz 1989. godine. "Moje iskustvo nije tako sveže kao Vorenovo (Warren Zimmerman) i uglavnom potiče iz službovanja u Bugarskoj (Bulgaria), naglasio je Fišer (David Fisher). Međutim, dve situacije koje sam doživeo bile su drastično upozorenje da je stanje u bivšoj Jugoslaviji mnogo komplikovanije nego što se to meni činilo. Sjećam se konferencije diplomatskog kora u Njemačkoj 1989. godine na kojoj je bio prisutan i budući hrvatski predsjednik Franjo Tuđman i koji je tom prilikom istakao da kada on bude postao, ne ako bude postao predsjednik Hrvatske, da će tlo u Krajini postati crveno od srpske krvi. Tada mi je bilo jasno da postoji politička mržnja koja kad tad mora izaći na vidjelo. Drugi slučaj je vezan za sastanak predstavnika američkog Komiteta za bezbednost i spoljne poslove (Committee for Security and Foreign Affairs) i delegacije Evropske zajednice oktobra 1991. godine u Beloj kući (White House). Sećam se i da sam se tada obratio jednom američkom političaru sa pitanjem kakav je stav Sjedinjenih Američkih Država (United States of America) u odnosu na krizu u Jugoslaviji i da je on odgovorio, 'Pusti budale da se kuvaju u sopstvenom sosu'. Nisam znao da li da ovo prihvatim kao šalu ili kao stav koji odražava siromaštvo američke spoljne politike", rekao je Dejvid Fišer na promociji Cimermanove knjige.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ova izjava ...

SUDIJA BONOMI: Izvinite, ko to, u stvari, govori? Čije reči ste upravo sad citirali?

SVEDOK ATLAGIĆ: Cimermana, Dejvida Fišera, Dejvida Fišera, na promociji Cimermanove ...

SUDIJA BONOMI: Čije reči, molim vas?

SVEDOK ATLAGIĆ: Dejvida Fišera.

SUDIJA BONOMI: A ko je Dejvid Fišer?

SVEDOK ATLAGIĆ: Pa, on je političar, službenik Njemački koji je službovao u Bugarskoj neko vrijeme. Toliko znam o njemu.

SUDIJA BONOMI: Nemački političar. Da li je on bio diplomata?

SVEDOK ATLAGIĆ: Da.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On ovde citira šta je rekao da će tlo u Krajini biti crveno od srpske krvi. To je bilo 1989. godine. A malopre ste pomenuli Tuđmanov govor na Jelačićevom trgu 24. maja 1992. godine. Da li je to citat koji se nalazi u tabulatoru 5?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da. To je citat u tabulatoru broj 5 na strani 1. Citiram: "Rata ne bi bilo da ga Hrvatska nije željela, ali mi smo procjenili da samo ratom možemo izboriti samostalnost Hrvatske. Zbog toga smo mi vodili političke pregovore, a iza tih pregovora smo formirali svoje oružane jedinice. Da to nismo tako uradili, ne bismo došli do cilja. Znači rat je bilo moguće izbjeći samo da smo odustali od naših ciljeva, to jest od samostalnosti naše države", Franjo Tuđman na Trgu bana Jelačića 24. maja 1992. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, on ovde otvoreno kaže, rata ne bi bilo da ga Hrvatska nije želela.

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I to javno, na mitingu. A da li je bilo još javnih pouka, poruka koje su Srbe nagonili bilo na strahovanje, bilo na samoorganizovanje, bilo kakvu reakciju?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da, bilo je strahova još. To nisu bile samo izjave, ali su ove izjave čelnika i te kako bitno utjecale na stanje srpskog pa i hrvatskog stanovništva, ono koje je antifašistički orjentisano. Dakle, ima masu tih izjava od čelnika Republike Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte šta je napisao Žerar Bodson (Gerard Baudson) u svojoj knjizi "Evropa ludaka ili razbijanje Jugoslavije" (The Europe of Fools or The Break-up of Yugoslavia). To vam je na strani 60. Samo jedan kratak citat da izvučemo.

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Molim vas koji je to tabulator?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je tabulator broj 6. Da li ste našli stranu 60?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da, jesam. Našao sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta piše ovde u poslednjem pasusu?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: U poslednjem pasusu, citiram: "Pre njegovog izbora u Predsjedništvo republike 1990. godine javno se radovao što njegova žena nije ni Srkinja ni Jevrejka. Ovaj čovjek nema ničeg demokratskog. Objavljuje 1989. godine knjigu u Zagrebu čiji je naslov, 'Bespuća povjesne zbilje' ...

prevodioci: Samo malo sporije radi prevoda, molim vas. Hvala.

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: "Što se može prevesti kao 'Bekstvo od povjesne istine' ili još bolje 'Čorsokak istorijske istine'."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je, kako ste vi doživeli, evo vi ste bili narodni poslanik u to vreme znači, tu izjavu? Ona je objavljena i u novinama "sretan sam što moja supruga nije ni Srkinja ni Jevrejka". Kako ste vi to doživeli?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, bili smo zapanjeni izjavama člника Franje Tuđmana, a osim toga, on je to češće puta devedesetih godina isticao i 1991. godine novinarki Tanji Torbarini je zaista rekao, ovaj "sretan sam što moja supruga nije Srkinja, a ni Jevrejka" i to je za nas bilo ludilo jedno opće. Mislili smo da se vraća stanje od 1941. do 1945. godine, na žalost, ono se i ponovilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A pogledajte jedan kratak citat iz tabulatora 7 koji govori ...

SUDIJA BONOMI: Ko je autor tabulatora broj 6?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tabulator 6, autor je Žerar Bodson, Francuz koji je napisao knjgu "Evropa ludaka ili razbijanje Jugoslavije". Na strani 10 ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, šta pokušavate da utvrdite pomoću ovih dokaza?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, pokušavam da utvrdim kako je nastala cela ta atmosfera. Svedok govori o strahu koji nije bio očigledno bez osnova, već veoma zasnovan na činjenicama, na političkom ponašanju, na masovnom ponašanju, na svemu onome što je proizvelo događaje u Hrvatskoj 1990. godine. Dakle vidite i pre izbora jedan vrlo ružan odnos prema srpskom stanovništvu, izjave političke, povampirenje ustaštva iz Drugog svetskog rata i nastupi najuglednijih hrvatskih političara, strah koji preovladava kod Srba i njihovo samoorganizovanje posle toga. Dakle, nastojim da se utvrdi uzročno-posledična veza događaja koji su sledili. Jer ovde se govori o tome kako je postojao zločinački poduhvat u Srbiji, a Srbi u Hrvatskoj reaguju na stanje u Hrvatskoj i uvek je njihovo reagovanje posledica onoga što se u Hrvatskoj zaista događa, činjenica života koje su vidljive za svakoga iz tog vremena.

SUDIJA ROBINSON: Znači to je kontekst koji je konzistentan sa vašim argumentima da su Srbi ustvari, uvek reagovali na nešto. Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Šta piše u ovom poslednjem pasusu na ovoj strani broj 10, u tabulatoru 7?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Na stranici 10 u tabulatoru 7, poslednji pasus, citiram: "Kada je već daleke 1997. godine Franjo Tuđman podnosio Saboru Hrvatske izveštaj o stanju države i nacije, kao najveći rezultat svoje politike naveo je nestanak Srba u Hrvatskoj ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Iz Hrvatske."

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: "Iz Hrvatske i njihovo svođenje na minornu skupinu koja nikad više u Hrvatskoj neće moći biti politički subjekt."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite, sobzirom na vašu političku aktivnost i sve ono što se događalo pred vašim očima, da li su i druge poznate javne ličnosti prenosile te pretnje i govorile i svedočile o tim pretnjama Srbima koje su bile davane početkom devedesetih i koje su označavale nekakve namere tadašnjeg hrvatskog rukovodstva?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da i to vrlo značajne i ugledne ličnosti u Hrvatskoj. Međutim, one su bile zanemarivane. Jedan od najboljih slikara Hrvatske, Edo Murtić je januara 2000. godine dao intervju jednom riječkom listu gdje je rekao da je Tuđman devedesetih godine ga uvjeravao da će riješiti srpsko pitanje tako što će polovinu Srba protjerati, spakovaće kofere i otjerati polovinu, ili će nestati ili će ostati, a to je na teoriji Mile Budaka iz 1941. godine, je li. Ista ta teorija o kojoj sam na početku govorio koju je prihvatio Franjo Tuđman.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se taj citat nalazi u tabulatoru 8 na strani 95 u prethodnjem pasusu?

TUŽILAC NAJS: Koliko sam shvatio, glavno ispitivanje ovog svedoka će trajati šest sati. Međutim moramo da vidimo šta se stvarno dešava. Vidim da se svedok jako mnogo koristi svojim beleškama, njegove oči stalno gledaju papir koji se nalazi ispred njega, kada je reč o većini pitanja. I ja ne znam da li je poželjno da on tako pažljivo gleda te beleške ukoliko one nisu na raspolaganju svima i mislim da bismo mi trebali da imamo mogućnost da pročitamo te zabeleške između ove i sledeće sednice koja je sledeće nedelje. A kada je reč o poslednjem pitanju koje se odnosi na tabulator 7, nisam siguran da je svedok rekao da je bio prisutan tokom tog događaja i ne znam da li on može da svedoči o tome i da li je to relevantno.

SUDIJA BONOMI: Pa, još nije izveden nikakav direktan dokaz u vezi sa tim. Ako se ovaj čovek kao zastupnik u parlamentu sreo sa gospodinom Tuđman, onda će on moći da nam kaže nešto direktno o tome šta je on govorio i šta je radio. U tom smislu to jeste relevantno.

TUŽILAC NAJS: Ja prihvatam stav uvaženih sudija, ali materijal je ogroman i nije preveden i tek od prošle srede posle podne mi smo dobili taj materijal, a sa druge strane čini se da je svedok vrlo dobro pripremljen za sve to. Zbog toga pozivam Pretresno veće da razmotri da li je moguće i da li je prihvatljivo uvođenje pasusa iz određenih knjiga ili je možda samo moguće obeležiti ih u svrhu identifikacije. A možda bi bilo najbolje ako bismo od svedoka tražili da nam preda svoje beleške tako da možemo svi da ih pogledamo ili da ih kopiramo i da možemo da ih pogledamo tokom vikenda.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Atlagiću, da li mogu da vas pitam kakvu vrstu beleški vi imate pred sobom i koliko se na njih oslanjate?

SVEDOK ATLAGIĆ: Ja se ne oslanjam na ove zabilješke. Eventualno to su kratki, kratke teze. Ja mogu i bez zabilješki slobodno. Nemam ništa protiv i bez njih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, na vaše pitanje svjedok je već odgovorio da je napravio za sebe zabeleške u poslednja tri dana i mislim da je njegovo pravo da ima svoje zabeleške. Ako vi smatrate da ne treba da gleda u zabeleške, on može i da ne gleda ...

SUDIJA ROBINSON: Prvi put sada čujem da su to beleške. To nam nije bilo objašnjeno u početku. Ali, gospodine Miloševiću, kada je reč o prirodi svedočenja ovog svjedoka, da li ćete ga vi voditi ka dokazima koji su direktnije vezani za tačke optužnice i da li će biti dokaza koji će doći direktno od njega u pitanjima u kojima je on direktnije učestvovao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas, gospodine Robinson, pomenuo je gospodin Najs tabulator 7 na primer. To ću uzeti kao primer, jer ga je on pomenuo. Ovde je citirano iz tabulatora 7 ono što je Tuđman podnoseći izveštaj Saboru Hrvatske o stanju države i nacije rekao kako su Srbi pretvoreni u minornu skupinu i da neće više da budu politički subjekt. To je, to je javni dokument. To je njegov govor pred Saborom Hrvatske, za Boga miloga. Pa, zar to može neko da ospori kao validan dokument kad je reč o govoru predsednika jedne države pred parlamentom te države. A ovde svedoči čovek koji je bio političar u to vreme u Hrvatskoj u ovo kritično vreme u 1990. i 1991. godini i koji je bio aktivan u političkom smislu na toj političkoj sceni. Prema tome, on ovo i što citira, citira uglavnom ovo što se već nalazi u tabulatorima. Nema nijednog citata koji je on rekao, a koji nije ovde na određen način dokumentovan u ovim tabulatorima u dokumentima koji se tu nalaze.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Svjedok može da se koristi svojim beleškama koje je napravio, ali naravno kad god nije potrebno da se njima služi, utoliko bolje, jer mi više volimo kada se iskaz daje bez ikakvih pomoćnih sredstava.

Gospodine Miloševiću, vi morate da dovedete svedoka do događaja u kojima je on direktnije učestvovao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da, svakako. Ići ću i ka tome. Ali ovo je sve, on je učestvovao u političkom životu. Ovo su sve činjenice političkog života koje su javne, koje nisu neki njegov tajni razgovor sa Tuđmanom ili sa nekim, nego javne izjave i one su obeležile političku atmosferu u to vreme.

SUDIJA BONOMI: Do sada nismo čuli ništa šta je on lično uradio ili šta je on lično doživeo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, doći ćemo i na to. Molim vas da li ste, mogu li ja da nastavim, gospodine Robinson?

SUDIJA ROBINSON: Da. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se ovo što ste maločas govorili o slikaru Edi Murtiću nalazi u tabulatoru 8 na strani 95, preposlednji pasus? Molim vas pročitajte to? Šta piše?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: "Intervju Riječkom novom listu januara 2000. godine hrvatski slikar Edo Murtić ističe kako ga je Tuđman pred izbore 1990. godine uvjeravao da mu je cilj napraviti ono što nisu napravile ustaše i Pavelić 1941. godine. Za 250.000 Srba rekao je da će spakovati i odseliti, a drugih 250.000 će ili ostati ili nestati", završen citat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas da sad pogledamo šta se nalazi u tabulatoru 9, u vezi sa ...

SUDIJA ROBINSON: Pa, to je sve manje više isto gospodine Miloševiću da bi se pokazalo na koji način je razmišljao Tuđman. Mi smo imali dovoljno dokaza o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovo se sada tiče Bošnjaka, ovo što se nalazi u tabulatoru 9, a ne Srba i mislim da bi bilo korisno da svedok pogleda. To je na strani 97, tabulatora 9.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Dajte da kroz to brzo prođemo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Proći ćemo brzo. On je smatrao, šta? Šta je ...

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa evo, na Četvrtom saboru Hrvatske demokratske zajedice Tuđman je rekao, citiram: "Nacionalno ime Bošnjaci olakšaće psihičko opredjeljenje Muslimana u Hrvatskoj, jer ako su u Bosni Bošnjaci muslimanske vjere, jasno je da u Hrvatskoj ne mogu biti Bošnjaci hrvatske vjere, nego mogu biti Hrvati muslimanske vjere", završen citat. Ovo je inače odnos Tuđmana prema Muslimanima za koje je smatrao da su Hrvati, je li.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Nećemo se onda više baviti tim javnim dokumentima. Recite, dakle iz vašeg ličnog iskustva iz tog vremena, šta HDZ-e stavlja u središte svog delovanja dolaskom na vlast?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, dolaskom na vlast Hrvatska demokratska zajednica stavlja u središte svog djelovanja kroatizaciju koja je uglavnom zasnovana na ustaško-fašističkoj ideologiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To kažete kao opštu ocenu. Možete li da kažete nekoliko primera te kroatizacije? Šta ona znači?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, mogu, skidaju se ulice sa antifašističkim obilježjima, a uvode se ulice iz fašističke provenijencije. Dakle, imamo čitav jedan sklop naziva imena ulica koje iz perioda antifašističke borbe od 194. do 1945. godine se skidaju, a ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Uvode iz ovih drugih, je li. Zatim imamo masu zakona koje hrvatski Sabor donosi. Do 1990. godine zakoni su nosili, primjera radi, naziv "Šume u Hrvatskoj". Od 1990. godine dolaskom Hrvatska demokratske zajednice na vlast svi zakoni počinju sa Hrvatski. Na primer, "Hrvatske šume", "Hrvatska elektroprivreda" i tako dalje, dakle vrši se jedna kroatizacija. Nadalje, zabranjuje se polaganje cvijeća u Jasenovcu žrtvama antifašizma, napadaju se, napadaju se Srbi pojedinci. Počinje pomalo i čišćenje iz Ministarstava unutrašnjih poslova u pojedinim opštinama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad počinje čišćenje Srba iz tih državih organa?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, već dolaskom Franje Tuđmana na vlast, dakle šesti mjesec, pred kraj petog mjeseca devedesetih godina pomalo već

vrši čistku, da tako kažemo, Srba, ne samo iz policije, već iz Opštenarodne odbrane, odnosno Teritorijalne odbrane, ministarstava i tako dalje, dakle uvodi se jedna opšta kroatizacija. Međutim, čak i u školama nastavnici ne mogu više da budu Srbi, da vrše nastavu srpsko-hrvatskog jezika, jer se uveo hrvatski jezik i tako dalje. Jedna čitava kroatizacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li se nešto u fizičkom smislu događa u pogledu odnosa prema kućama, Srbima, deci, srpskim krajevima i tako dalje?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, sigurno da se događa. Počinju se čak i mjenjati imena i prezimena Srba, djece srpske nacionalnosti, a i starijih ljudi. Onda odnos prema samim svetinjama, prema kućama. Imamo masu 1990. godine, prve polovine 1990. godine masu primjera gdje se vrše već napadi na srpske svetinje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, kad počinje miniranje kuća?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, već devedesetih godina ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, da li govorite o 1990. godini ili o devedesetim godinama? Devedesete godine su od 1990. do 2000. godine. To su devedesete godine. Da li govorite sad o 1990. godini?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Govorim samo o 1990. godini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da budemo jasni, jer u transkriptu se govori o devedesetim godinama. Vi govorite o 1990. godini, dakle?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Ja govorim o 1990. godini, već prije dolaska Hrvatske demokratske zajednice na vlast, a i dolaskom na vlast počinju napadi na srpske svetinje. Na primer, u Iloku imamo 1990. godine porušeno 17 srpskih nadgrobnih spomenika sa kojih su skinuti i krstevi, dakle krst. Pa, i sveže humke su uništene i tako dalje. Imamo napad na, zapravo i na provokaciju Srpske pravoslavne crkve u Splitu, masu natpisa. Primjera radi "Kurvini sinovi", "Klaćemo Srbe" i tako dalje. Međutim, isto tako je bitno da je 3. jula na Dalmatinskom Kosovu napadnut jedan Hrvat, dakle jedan Srbin da ga je napao jedan Hrvat. Izboden je Miroslav Mlinar nožem u Benkovcu 1990. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad je to bilo 1990. godine?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, Mlinar je 3., zapravo 18. maja 1990. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li Benkovac vaša opština iz koje ste birani?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Benkovac je moja opština rodna i opština u kojoj sam izabran za poslanika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A što je, je li ste vi lično bili upoznati sa tim događajem? Jeste li videli Mlinara?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da, jesam vidio. Mlinar je bio moj učenik nekad u srednjoj školi i kad se to desilo, ja sam ga posjetio u kninskoj bolnici, kao narodni poslanik tada posle onoga što se desilo i vidio sam da je izboden nožom na dva, tri mjesta, je li.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je bilo objašnjenje? Šta su organi vlasti uradile u vezi sa tim?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, nisu uglavnom ništa uradili. Nisu došli do, procesuiralo se tobože, ali nisu uradili ništa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da je bilo miniranja srpskih kuća 1990. godine. Da li vi znate ...

SUDIJA BONOMI: Izvinite. Mogu li da pitam šta ste vi onda uradili u vezi sa tim, jer kažete da ništa nije bilo urađeno?

SVEDOK ATLAGIĆ: Pa, ja sam bio narodni poslanik na opštini Benkovac ispred Saveza socijalista. Drugi poslanici, koji su bili Hrvatske nacionalnosti nisu htjeli da sarađuju sa mnom kao poslanikom. To je bio Drago Krpina, kao sa poslanikom, jer sam bio srpske nacionalnosti. Čak je u Saboru dotični kolega određene insinucije izmišljao pa smo morali intervenisati i tako dalje. Dakle to je, već prilikom dolaska na vlast Hrvatske demokratske zajednice ona se opredjelila da neće pregovarati sa Srbima.

SUDIJA BONOMI: To nije bilo moje pitanje. Vi ste rekli da je to bio mladić koga su izboli nožem do smrti u vašoj izbornoj bazi, gde je većina ljudi vas podržavala. Moje je pitanje šta ste vi uradili u vezi s tim?

SVEDOK ATLAGIĆ: Mlinar je bio izboden, ali je ostao živ, nije na smrt, nego je ostao živ. Ja što sam mogao uraditi, pokušao sam jedino u hrvatskom Saboru, postavljao sam poslaničko pitanje direktno, predsjedniku Sabora i predsjedniku Izvršnog vjeća Republike Hrvatske. Evo to sam učinio. Učinio sam ono što mi je nalagala moja poslanička obaveza.

SUDIJA BONOMI: Ranije ste rekli da je ta osoba izbodena na smrt. Da li je to pogrešno? Vi ste rekli da je čovek po imenu Miroslav Mlinar bio izboden na smrt u Benkovcu.

SVEDOK ATLAGIĆ: Rekao sam da je bio tri puta izboden nožem. Ostao je živ, ali je izboden nožem. Tri reza je imao.

SUDIJA BONOMI: U redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi ...

SUDIJA BONOMI: Sad shvatam. A onda je trebalo postaviti nekoliko pitanja dok nam niste rekli šta ste uradili u vezi sa tim. Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mogu li da nastavim dalje da iznosim dokaze?

SUDIJA ROBINSON: Da. Gospodine Miloševiću, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Atlagiću, vi ste rekli da su Srbi na početku neki počeli da menjaju imena?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da, neki su mjenjali zbog straha. Mjenjali su imena i prezimena. A bilo je i fizičkih nasrtaja na Srbe ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li možete ...

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: I na Srbe i na crkvene svetinje, u to vrijeme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, možete li da navedete konkretne primere nasilja nad Srbima pored ovih koje ste već naveli?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, mogu da navedem još mnogo primjera. Na primjer, u Šibeniku, Bori Petroviću, čovjeku su kidnapovali djete koje je odvedeno jedno desetak kilometara od Šibenika, u Raslinu i

gdje je metalnom šipkom bilo na neki način izbodeno, dakle metalne šipke tragovi su se našli. Zatim je 21. novembra 1990. godine ubijen milicioner u Benkovcu, Goran Alavanja ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je opet u vašoj opštini?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da, u mojoj opštini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je bilo 1990. godine znači?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: 1990. godine, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u kojim okolnostima je ubijen taj milicioner?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam tada, ne mogu da se sjetim, dan prije ili dan posle išao na sjednicu Sabora Republike Hrvatske, uglavnom u Zagreb i odmah mi je sumnjivo bilo da od Benkovca do Zagreba sam vidio mnogo milicionara, ali nepoznatih meni i u mojoj opštini i u susjednim i odmah neposredno poslje toga dobili smo informaciju da se to desilo što se desilo sa Goranom Alavanjom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da ne ...

SUDIJA BONOMI: To meni ništa ne govori? Da li je on bio Srbin? I u čemu je relevantnost tog jednog izolovanog incidenta.

SVEDOK ATLAGIĆ: Da. Nije ovo izolovan incident. Ovo je već pokušaj na neki način ubistava devedesetih godina. Dakle, kad imamo situaciju da je Mlinaru desilo se što se desilo, a sad imamo i mrtvog milicionara, onda možete zamisliti kako se stanovništvo srpsko osjećalo, a i hrvatsko isto.

TUŽILAC NAJS: Zaista je velika šteta da sav taj materijal nismo dobili unapred. Možda to nije kontraverzan materijal i da smo ga unapred dobili, mogli bismo da ga razmotrimo i uštedeli bismo vreme. Ali na optuženom je da odluči kako će trošiti svoje vreme.

SUDIJA ROBINSON: Da. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da ne nabrajate dalje. Da li se može od ovoga što ste do sada govorili, da li se o tome može govoriti kao o

nekim izolovanim slučajevima ili o jednoj seriji događaja koji su ukazivali na nasilje koje je sprovedeno ...

SUDIJA ROBINSON: To je sugestivno pitanje, gospodine Miloševiću. To je sugestivno pitanje. Postavite drugo pitanje. Pređite na drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li je ovo šta govorite o ovom nasilju karakteristično samo za 1990. godinu?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Ne. Nije karakteristično za 1990. godine, već i za 1991. godinu. Dakle, mi već u 1991. godini kasnije imamo seriju tih napada, je li.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, kad govorite o 1991. godini, je li to vreme nekih događaja u Zapadnoj Slavoniji?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, to je vreme događaja u čitavoj Hrvatskoj, a u Zapadnoj Slavoniji posebno. Tamo imamo situaciju da se već napadaju srpske kuće i srpske svetinje do kraja 1991. godine, početkom 1991. godine i do kraja, masu je crkvenih spomenika uništeno, odnosno napadnuto, porušeno. Jednim djelom porušeno, a jednim djelom uništeno. Dakle, a negdje do marta 1992. godine čak preko 4.000 kuća u Zapadnoj Slavoniji je spaljeno i ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, spaljeno 4.000 kuća?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da, do marta 1992. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A šta se događalo u Zadru 1991. godine?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, mi imamo takozvanu aferu u Zadru, kristalnu noć, kada je u Zadru 1991. godine 350 kuća minirano i kafića osobama srpske nacionalnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, je li bilo nekih tenzija u Zadru koje su izazivali Srbi?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Ne, nije bilo nikakve tenzije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kad je to bilo u Zadru 1991. godine?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, mislim da je bilo negdje u maju ili martu. Tu je prva ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U svakom slučaju u prvoj polovini 1991. godine ...

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: U prvoj polovini 1991. godine. Prva polovina 1991. godine.

TUŽILAC NAJS: Kod ove teme, ako će nam to biti od bilo kakve pomoći, zar ne bi bilo potrebno da znamo da li svjedok govori na osnovu ličnog iskustva, da li je bio u Zadru ili je to nešto što navodi na osnovu novinskih izveštaja ili glasina? To bi nam pomoglo.

SUDIJA ROBINSON: Šta je izvor vaših informacija?

SVEDOK ATLAGIĆ: Pa, izvor mojih informacija, ja sam bio narodni poslanik tada, a opština Zadar je tada susjedna, svega 15 kilometara, gdje smo komunicirali još, ljudi i osobe. Osim toga, ja sam i dolazio u Zadar tih dana i vidio šta se dešava. Mislim to je opštepoznata stvar danas u svijetu, da se to desilo, ta Kristalna noć (Cristalnacht).

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je išta poznato o događajima u podnožju Papuka i Psunja, o srpskim selima, o tome šta se tamo događalo u to vreme?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, u to vreme imamo dakle i oko Psunja i Papuka 100 srpskih otprilike, negdje oko 100, preko 100 srpskih sela bilo je uništeno. Dakle, uništeno i zapaljeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je kraj 1991. godine?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Kraj 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li ste vi ikada čuli izraz "Srbi plove za Srbiju"?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da, čuo sam za taj izraz. To je izraz bio dominantan upravo u Zapadnoj Slavoniji, Baranji i Sremu kada su leševi od strane Hrvata koji su izmasakrirali Srbe i bacali u rijeku, u rijeku, ovaj, u rijeke, pa su plovili za Srbiju. Međutim, moram da kažem da to nije novina neka bila, zato što je to bilo i od 1941. godine do 1945. godine. Isti su

natpisi bili. Uzmimo "Putuj kralju Petru", "Pravac za Beograd". A u jednom čak čamcu 1941 ...

TUŽILAC NAJS: Mi pokušavamo da stavimo u neki red iskaz ovog svedoka. Optuženi ga je pitao da li je čuo za konkretni izraz, da li je ranije to čuo, a on sada nama priča nešto što se nama čini da je ranije pripremljeno, ali u svakom slučaju nešto što je takođe čuo, a ne odgovara na pitanje koje mu je postavljeno. Na koji način je to od koristi.

SUDIJA ROBINSON: Pa, to su pitanja koja vi možete da pokrenete u unakrsnom ispitivanju, gospodine Najs. Gospodine Miloseviću, zaista morate da dovedete ovog svedoka do pitanja o kojima on može direktnije da govori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, ja mislim da on direktno govori i o ovome. On je malopre na direktnu intervenciju gospodina Najsa rekao da je Zadar susedna opština njegovoj opštini gde je izabran, da je lično putovao u Zadar, da je lično sve to video, da je lično komunicirao sa građanima koji su u njegovoj izbornoj bazi i da sve to zna iz ličnog iskustva, a ne iz štampe i sa televizije, gde je bio narodni poslanik čija je preokupacija bila to što se događa. Mogu li da nastavim, gospodine Robinson?

SUDIJA ROBINSON: Da, ali mi bismo hteli da čujemo iskaz koji je u direktnijoj vezi sa optužnicom. Dosta smo čuli o samom kontekstu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Te strahote su u direktnoj vezi, jer proizvode reagovanje, talase izbeglica, samoorganizovanje, odbranu i sve to drugo. To je i te kako u direktnoj vezi. Ali evo, gospodine Atlagiću, da ne govorimo mi o 1941. i 1945. godini, šta je bilo devedesetih godina, recite? Govorite sada o Slavoniji, o ovom izrazu koji ste čuli "Srbi plove za Srbiju". Šta je bilo devedesetih godina?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa i devedesetih godina je slična situacija. Mi imamo devedesetih godina u Slavoniji da se, ovaj, napadaju srpske svetinje. Imamo u Vinkovcima čak 1990. godine da je zapaljena knjižara Branke Ćedić. Uzmimo, ja se sjećam tog događaja, je li, iz tog vremena. Dakle, nije bitna samo 1991. godine. Počinje 1990. godine i to je trajalo do 1995. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta vi znate o podacima o spaljenim srpskim selima, kućama, poginulim Srbima u to vreme?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa znam, u to vrijeme do 1992. godine da je bilo masu pravoslavnih, uzmimo, svetinja na čitavom prostoru Republike Hrvatske koje su srušene djelomično ili skroz uništene. Dakle, ja mogu čak i da govorim po eparhijama, od Dalmatinske eparhije, preko ove Zagrebačko-ljubljanske, Gornjo-karlovačke, Slavonske eparhije i svih drugih, svih ovih šest eparhija i tako dalje. Dakle, ukupno do 1992. godine bilo je negdje preko 170 srpskih svetinja koje su znatno porušene ili uništene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad kažete srpske svetinje, da li mislite na crkve i manastire ili bilo šta drugo?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa na crkve, crkve i manastire.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko je kažete do marta 1992. godine uništeno?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa preko 160 i, preko 160 crkava i manastira.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Atlagiću, da li je ovakvo ponašanje nagnalo Srbe da počine zločine?

SVEDOK ATLAGIĆ: Ne, nije ponašanje, ja, i tada ne možemo govoriti u devedesetih godinama o srpskim zločinima. 1990. godine ja ne znam u mojoj izbornoj bazi da se ...

SUDIJA BONOMI: Ne, ne. Govorimo o razaranju objekata sve do 1992. godine. Gospodin Milošević nam stalno govori da je poenta svega toga da su Srbi reagovali. Da li su Srbi činili zločine zbog ovakve vrste ponašanja? To je pitanje.

SVEDOK ATLAGIĆ: Nisu Srbi vršili zločine samo zbog ponašanja ovoga, nego su se nad Srbima vršili zločini. Uzmimo preko 200 Srba je u Zapadnoj Slavoniji do 1991. godine do kraja i do marta 1992. godine poginulo, odnosno uništeno, a od otprilike toliko je i teritorijalaca ranjeno i tako dalje.

SUDIJA BONOMI: Da. Ali na kraju dana da li ćete nam vi reći da vam nije poznato da su Srbi počinili bilo kakve zločine ili ćete nam ipak reći nešto o zločinima koje su Srbi počinili i da li ćete onda pokušati da nam objasnite zašto su ih počinili?

SVEDOK ATLAGIĆ: Pa, bilo je zločina sa svih strana. To nije sporno. Znači nije sporno da su bili pojedinačni zločini ...

SUDIJA BONOMI: To je korisno da znamo. Znači u jednom trenutku ćemo se baviti i zločinima za koje se tereti u optužnici. Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite, molim vas, dakle vi govorite sad od 1990. godine i 1991. godini, da li su Srbi u vašem najboljem saznanju izazvali neku situaciju zbog koje su vlasti imale razloga da se svete Srbima? Znači govorite o spaljenim selima, o srušenim kućama, o srušenim crkvama i manastirima. Da li su Srbi proizveli nešto što bi proizvelo neku osvetu ove vrste o kojoj vi govorite?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Devedesetih godina, gospodine Miloševiću, uopšte Srbi nisu reagovali na ove ispade ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne devedesetih, nego vi kažete 1990. godine ili ...

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: 1990. godine Srbi nisu uopšte izazivali. Dakle, nije bila, to je odnos prema, u stvari, svemu što je srpsko bilo 1990. godine. Ja ne znam nijednu situaciju 1990. godine da su Srbi izazvali, zapravo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, evo na primer ...

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Ne, ne znam, nego tvrdim da nisu nijednu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dajte molim vas. Evo uzeću jedan primer. Po nekim podacima koje ja imam, a vi ćete reći je li on tačan ili nije, još u martu, ili preciznije, 16. marta 1990. godine dakle na ploči Srpske pravoslavne crkve, Crkvene opštine u Zagrebu u Bogojevićevoj ulici bio je znak "U". Šta je taj znak "U" značio?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, značio je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači to je sredina marta 1990. godine. Dakle, pre izbora u Hrvatskoj.

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa ...

TUŽILAC NAJS: Optuženi je odlučio da ne svedoči u ovom Predmetu. Ukoliko on želi da postavi pitanje na osnovu nekih informacija koje je prikupio, onda on mora da postavi dokaznu osnovu za to. Ne može samo da kaže da "eto, on ima informacije o nečemu".

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, već duže vreme postavljate sugestivna pitanja i mislim da biste trebali da postavljate pitanja daleko bolje nego što ste to do sada radili. Ja ću vam dozvoliti da preformulišete pitnje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo, ja sam postavio pitanje. Preformulišaću ga. To je mart 1990. godine. Kad su bili izbori u Hrvatskoj?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Izbori u Hrvatskoj bili su završeni do 30. maja, jer tada je prva višestranačka sjednica u Saboru ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste tada izabrani i to dobro znate. Šta se desilo u martu 1990. godine?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, imamo u martu 1990. godine na ploči pravoslavne Crkvene opštine, meni je to vrlo dobro poznato, u Zagrebu bilo je ispisano slovo "U", a slovo "U" znači ustaša, odnosno to je, to su bili fašisti od 1941. do 1945. godine u Hrvatskoj. Međutim, to je uznemirilo vjernike Srpske pravoslavne crkve u Zagrebu, ali i vjernike i sveštenike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, da li je bilo nekog povoda sa srpske strane za to?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa povoda u devedesetim, nema nikakvog povoda. Čak su svešteniku tom u Zagrebu toga dana kada se to desilo, izbušili gume na automobilu i ostavili su legitimaciju da se legitimišu, da kažu ko je to učinio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko je to učinio? Da li je ikada otkriveno ko je to učinio?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, nitko nije otkrivao, ali oni su sami ostavili legitimaciju pored kola. Na legitimaciji je pisalo "Crna torcida", tajna ustaška organizacija. Tako su se legitimisali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Govorili ste o stanju u vreme izbora. Da li vam je poznato šta se događalo pre izbora tih višestranačkih u Hrvatskoj?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa pred, imamo masu predizbornih skupova. Na tim predizbornim skupovima čelnici Hrvatske demokratske zajednice prizivaju avete prošlosti. Prete Srbima, da će ih istjerati, da će stati pod kišobran jedan i masu drugih stvari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A odakle vam to da će Srbi stati pod kišobran jedan? Odakle vam to?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, 2. marta 1990. godine čak, u Gospiću je održan predizborni skup Hrvatske demokratske zajednice na kojem je govorio aktualni današnji predsjednik Stipe Mesić i tada je on rekao, pošto je padala kiša, a bilo je otprilike negdje oko 15.000 ljudi, da će svi Srbi kada se stvori Hrvatska država stati pod jedan kišobran.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je znači 2. mart 1990. godine i to je rekao Mesić?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A zašto je on to tada govorio? Da li je bilo kakvog povoda sa srpske strane da na ovakav način govori?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Pa, vidite zašto. Kada je u pitanju Stjepan Mesić mora da se zna da je Stjepan Mesić kasnije, 5. decembra 1991. godine kada se nama poslanicima zahvalio zbog toga što smo ga izabrali u Predsjedništvo SFRJ, rekao između ostalog, ja ću citirati šta nam je rekao u saborskoj sali: "Hvala vam", citiram "hvala vam što ste me izabrali da zastupam interese Republike Hrvatske u Predsjedništvu SFRJ, ja sam svoj zadatak izvršio, Jugoslavije više nema". Međutim, nije to čudo. Zašto nije čudo? Zato što se zna da je Stjepan Mesić sedamdesetih godina zbog razbijanja Jugoslavije bio osuđen na zakonsku kaznu koju je izdržavao. Dakle, nije to bilo slučajno od strane Stjepana Mesića. Međutim, ima još niz stvari koje su bitne za ovoga čoveka koji je rekao da Srbi, da mi Srbi nismo donjeli zemlju na svojim opancima iz Srbije i tako dalje, a iako on zna da su Srbi prisutni od devetog vjeka na području Hrvatske, kao što su i Hrvati, što govore "Franački anali" o tome. To on vrlo dobro zna. Možete zamisliti kako su se Srbi osjećali u to vrijeme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je bilo ikakvih tenzija, bilo kakav događaj koji su izazvali Srbi, evo do tog marta 1990. godine kad Mesić u Gospiću pred 15.000 ljudi kaže da će svi Srbi stati pod jedan kišobran, kad bude formirana država za kakvu se on zalagao?

SVEDOK ATLAGIĆ – ODGOVOR: Ne, nije postojao nijedan incident koji je mogao izazvati takvo stanje.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, prekinućemo sada sa radom, a nastavićemo 22. februara 2006. godine, dakle u sredu i očekujemo da će svedočenje ovog svedoka biti u direktnijoj vezi sa optužnicom. Završili smo sa radom.

Fond za humanitarno pravo